

VILNIS

LIBRARY

OCT 07 1982

STATE HISTORICAL SOCIETY
LITHUANIAN PEOPLE'S LAIKRASTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: [312] 842-7325

VOLUME LXII Nr. 20

KETVIRTADIENIS, RUGSĖJO [SEPTEMBER] 30, 1982

KAINA 25 c.

KASDIEN

TAIKOS PLANAS
NIEKAS NEIŠEINA
MC DONALD
LUMPERPROLETARAI

Prez. Reagano taikos planas Vidurio Rytams atrodo lygiai taip, kaip Piloto ėjimas nusiplauti rankas, jog Vašingtonas nieko dėtas, kad Izraelis, bombarduodamas Beirutą, užmušė ir sužeidė tūkstančius civilių žmonių, ir tai buvo padaryta Amerikos ginklais, duotais sionistams.

Vidurio Rytuose taika tegalima pasiekti tik per Ženevos konferenciją, kurioje, paga! susitarimą, turi dalyvauti visos regiono suinteresuotos šalys ir kopirmininkais turi būti JAV ir TSRS.

Be šios konferencijos jokie kisingeriai, habibai ir netgi šulcai bei kiti diplomatai taikos nepadarys.

Iš prez. Reagano sankcijų, nukreiptų prieš TSRS, kad sutrukdytų dujotiekio atvedimui į Vakarų Europą, niekas neišėina ir vargiai ar kas išeis. Didžiosioms daugnacionalinėms korporacijoms pelnai arčiau prie širdies, negu jų šalies interesai, netgi ir imperia- listiniai interesai.

Be to, Tarybų Sąjunga pajėgi ir savo jėgomis dujotiekį atvesti. Tai mato ir supranta godišios daugnacionalinės korporacijos, tai mato ir supranta Amerikos sąjungininkai Vakarų Europoje.

Nenuostabu, kad prez. Reagano toms sankcijoms rodoma špyga.

McDonald užkandinių korporacija yra sukta ir gudri daugnacionalinė korporacija. Kaip praneša jos prezidentas Fred L. Turner, šiame dešimtmetyje korporacija atidarys mažiausiai 500 naujų užkandinių, jų tarpe nemaža ir Rytų Europoje, socialistinėse šalyse. Su Lenkija esą beveik susitarta, te- reikia baigti susitarti dėl pelno pasidalinimo.

Eina kalbos, kad McDonald korporacija savo užkandinių atidarys ir Lietuvoje. Ar šios kalbos pasitvirtins, prašosi klausimas.

Lumperproletarai yra žinomi nuo Karlo Markso laikų, tai benami- ai žmonės, nuskendę į gyvenimo dugną, gyvenantys tik su ta diena. Kapitalizmo užuomazgos laikais jų buvo didelės armijos didmiesčiuose, kapitalizmo žydėjimo ir lapojimo laikais jos kiek sumažėjo, dabar ir vėl didėja.

Niujorke tokių benamių, paskendusį į gyvenimo dugną, pri- skaitoma kelios dešimtys tūkstančių. Nemaža jų yra ir Čikagoje. Savo laiku jie buvo vadinami Madisono gatvės bomais.

Juos gimdo nedarbas ir šios kapitalistinės sistemos blogybės. Bažnyčios bei labdaringos draugi- jos kai kur juos peni kaušu sriu-

APIE LIETUVOS SOSTINĘ VILNIŲ

[Pasakoja LKP Vilniaus miesto komiteto pirmasis sekretorius Vytautas Sakalauskas]

Vienu charakteringiausių Vilniaus nūdienos bruožų laikyčiau vilniečių darbštumą. Po Didžiojo Tėvynės karo audros Vilnius buvo netekęs pusės savo gyventojų, daugiau kaip 40 procentų gyvenamojo ploto. Daugybė pramonės įmonių, žymiausių meno ir architektūros paminklų buvo sunaikinta, sugriauta arba išgrobstyta. Jau tada Tarybų Sąjungos vyriausybė skyrė daug dėmesio ir lėšų Vilniaus atstatymui bei naujoms statyboms. Vilniečių pastangos, taip pat Rusijos, Ukrainos, Baltarusijos ir kitų broliškų respublikų pagalba davė savo rezultatus, kuriais mes didžiuojamės ir šiandien. Rekonstruotos beveik visos pramonės įmonės, nutiesta daugiau kaip 300 km gatvių, pastatytos 57 vidurinės bendrojo lavinimo mokyklos, 135 vaikų lopšeliai ir darželiai, 8 ligoninės, 7 poliklinikos, 12 kino teatrų, 5 tiltai per Nerį, Operos ir baletu teatras, Akademinis dramos teatras, Sporto rūmai, Revoliucijos muziejus, televizijos bokštas, daug kitų objektų. Išaugo ne vienas naujas gyvenamasis rajonas. Toks yra beveik keturių dešimtmečių balansas.

Nuo seniausių laikų Vilnius – internacionalinis miestas, be to,

bos, bet atrodo ir to nebegaus, kai toms organizacijoms nutrauks valdžios pašalpas.

Dažnai girdime per radiją kreipimasi, ar kas nenorėtų sutikti auginti našlaičius bei šiaip benamius vaikus valdžiai prižiūrint priežiūra. Cikagiečiai Glen ir Joan Knudsen sutiko auginti ispaniukę 3 mėnesių amžiaus. Augindami ją taip pamilo, kad vėliau užsimeinė ją įsidukrinti. Tokių vaikų priežiūros įstaiga pasakė, jog nevalia. Kodėl nevalia? Ogi, kad mergaitė ispaniško kraujo, o Glen ir Joan Knudsen nėra ispaniško kraujo.

Ką visa tai reiškia, komentarų nereikia, skaitytojai žinote patys.

Prasidėjo "Vilnius" vajuos prenumeratų atnaujinimui ir naujų skaitytojų verbavimui. Kaip būdavo seniau, taip ir šiemet šis vajuos vadininkams yra sunki, bet garbinga darbymetė, nes nuo prenumeratų atnaujinimo ir naujų skaitytojų verbavimo labai daug priklauso laikraščio gyvavimas.

Kad ši darbymetė vadininkams būtų lengvesnė, būtų labai gražu, kad patys skaitytojai progai pasitaikius pasimatytų su savo vadininkais ir atsinaujintų prenumerata, o dabar gražiau būtų, kad atsinaujindami prenumerata pridėtų ir dolerį kitą aukų.

Prašome to visų, kuriems rūpi, kad laikraštis eitų.

S. J. Jokubka

V. Sakalauskas

garsėjantis savo nagingais amatininkais bei meno meistrais. Šiuo metu Vilniuje vienoje darnioje šeimoje gyvena ir dirba įvairiausių tautybių žmonės. Dirba daug, dirba našiai ir gerai. Yra kuo džiaugtis ir didžiuotis. 1970 m. už sėkmingą penkmečio planą ir socialistinių įsipareigojimų įvykdymą Vilnius apdovanotas Lenino ordinu. Valstybine premija įvertintas Žirmūnų gyvenamasis rajonas, o 1974 m. Lazdynam paskirta Lenino premija. TSRS Ministrų Tarybos premijomis apdovanoti Santuokų rūmai, Autobusų stotis, buitinio gyventojų aptarnavimo ir ryšių organizacijų kompleksai, šiemet – Liaudies ūkio pasiekimų parodų rūmai, VLKJS CK premija įvertinta mokyklos statyba Lazdynuose. Šarašą galima būtų tęsti ir toliau. Iš to galima spręsti, kaip dirba mūsų projektuotojai, architektai, statybininkai.

Darbštūs ir miesto įmonių, organizacijų kolektyvai. Daugelis jų nuolat laimi prizines vietas socialistiniame lenktyniavime, tai irgi turi įtakos bendriems miesto rezultatams. Už praėjusių metų darbo rodiklius Vilnius tapo sąjunginio socialistinio lenktyniavimo nugalėtoju.

Miestas – sudėtingas organizmas. Jį kasdien kuria tūkstančiai žmonių, visų jų pastangomis, sąžiningu ir įtemptu darbu realizuojamas miesto socialinio ir ekonominio vystymo planas, kurio vienas svarbiausių tikslų – viskas žmogui, viskas žmogaus gerovei. Kad būtų gerai dirbama – reikia ir gero poilsio. Miesto įmonės stato naujas valgyklas, rengia profilaktoriumus, poilsio ir sporto bazes, tvarko miesto parkus, prižiūri senamiesčio kvartalus. Šiuo požiūriu ypač išsiskiria TSRS 60-mečio radijo matavimo prietaisų gamykla, Dvarčionių statybinių medžiagų kombinatas, gamykla "Matas" ir daugelis kitų.

Vilniuje gyventojų skaičius kasmet padidėja 10-11 tūkstančių. Naujagimiai sudaro trečdalį šio prieauglio. 1980 m. Vilniuje gimė 500-tūkstantasis vilnietis. Planuojama, kad 2000 m. mūsų mieste gyvens 700 tūkstančių žmonių. Mokslininkų nuomone, toks gyventojų skaičius yra optimaliausias: į darbovietę arba iš vidurmesčio į poilsio zonas galima nuvykti per palyginti trumpą laiką, dar nebūtinai metro.

Pakankamai gerai sprendžiami ir prekybos, sveikatos apsaugos, švietimo, kultūros ir kiti socialiniai būtiniai reikalai. Trumpai tariant, mūsų mieste jauku ir patogiu gyventi. Todėl Tarybinės vyriausybės nutarimu Vilniuje nebestatoma naujų įmonių ar gamyklų, kurios reikalautų didinti žmonių skaičių ir tuo sunkintų gyventojų aprūpinimą gyvenamuoju plotu. Visas pramonės produkcijos prieauglis numatomas darbo našumo augimo sąskaita. Esamos pramonės įmonės bus dar labiau modernizuojamos, rekonstruojamos, pertvarkomos taip, kad dirbtų efektyviai, ekonomiškai, neteštų gražios Vilnių supančios gamtos, sudarytų dar geresnes darbo ir poilsio sąlygas. Kaip ir iki šiol, vyraus mašinų gamybos, metalo apdirbimo, elektrotechnikos, baldų ir lengvosios pramonės šakos. Priminsiu, kad vilniečiai gamina penktadalį visos respublikos pramonės produkcijos.

Trumpai

– Prez. Reagano agrikultūros departamentas pranašauja, kad šiemet visų Amerikos fermerių pajamos bus 24 procentais mažesnės, negu buvo praeitais metais.

– Buvusių Britanijos kolonijų organizacijos sekretorius Sripat Rampal 47 organizacijos šalių ministrų konferencijoje akcentavo, kad kapitalistinis pasaulis svyruoja ant bankroto briaunos.

– Liepos 12-tos Taikos demonstracijos Niujorke vadovai ragina nešioti kaspinėlius su užrašu "Halt the Arms Race". Kaspinėliai jau paruošti, galima įsigyti.

– Mašinistų asociacijos prezidentas William Winpisinger kreipėsi į visus 900,000 asociacijos mašinistus, kad lapkričio rinkimuose balsuotų už tuos kandidatus, kurie pasižadės kovoti prieš nedarbą.

– Laukiama didelio taikos šalininkų suaktyvėjimo spalio 23 dieną. Tą dieną yra skirta Tarptautinei Taikos Dienai pažymėti.

– Japonijos dienraštis "Asahi", labiausia skaitomas kaip bet koks kitas, pasmerkė prez. Reagano užsienio politiką, kad ji esanti savanaudiška, nešanti žalą tarptautiniams santykiams.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50;
Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00;
foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
"VILNIS" - 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325
Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Bloga "Naujienoms", mums ne geriau

Katalikų laikraštis "Draugas" jau gana seniai aimanuoja, kad už pašto patarnavimą išlaidos laikraščiu vos pakeliamos. Rugsėjo 31 dieną suaimanavo ir "Naujienos", kad laikraštį

— Pati didžioji ekonominė našta užgulė iš Chicago pašto vadovybės. Chicago paštas už savo patarnavimus uždėjo netikėtą ir nepaprastai didelį mokesį. Mes turime mokėti Chicago paštui už laikraščio išnešiojimą ne tik Chicagoje, bet ir Chicago priemiesčiuose, už nuvežimą į kitus miestus ir už laikraščio išnešiojimą tuose miestuose, miesteliuose ir farmose.

Sventa teisybė, "Vilnis" už tai taipgi turi mokėti. Bet to dar nepakanka. "Naujienos" toliau rašo:

— Be netvarkingo išnešiojimo, pašto tarnautojai gana dažnai "adresato neranda". Žmogus turi savo namą ir laikraštį gauna išties dešimtmetį, o laiškanesys "Naujienas" grąžina. Geriau pasakius, laikraščio jis negrąžina, bet išplėšia poros colių pirmo puslapio skyrelį su adresu, įdeda į voką ir reikalauja, kad už sugrąžinimą jam sumokėtų 25 centus. Bet pasitaiko dar gražesnių atsitikimų. Laiškanešys užrašo, kad adresatas išvažiavo ir naujo adreso nepaliko. Jis grąžina laikraščio skyrelį su adresu ir reikalauja 25 centų. Chicago paštas reikalauja 25 centų, nes tuos pinigus jis turi pasiųsti Michigano arba Nebraskos paštui. Skaitytojai skundžiasi, kad negauna laikraščio, o "Naujienos" privalo dar 25 centus pridėti dėl tarnautojo neapdairumo.—

Cia taipgi šventa teisybė. "Vilniai" irgi taip esti. Po 25 centus mokant už tuos "Nerastus adresatus" per metus susidaro gana graži apvali sumelė pinigų. Skaitytojai skambina ir netgi pikta skambina, kad negavo laikraščio. Pasipiktinusiems siunčiame įdėję į voką. Vėl 20 ar daugiau centų už pašto ženklus. Kartais išeina, kad prenumerata nepadengia pašto išlaidų.

Toliau "Naujienos" rašo:

— Negana, kad mokėdavome už tokius patarnavimus. Šių metų kovo mėnesį Chicago pašto vadovybė pranešė, kad nuo Naujų metų privalome kiekvieną mėnesį už tokius patarnavimus dar primokėti po \$1,200... Į metus \$14,000.—

"Vilniai" taip pat pranešė primokėti, bet, žinoma, ne tokią didelę sumą. Mat, "Vilnis" išeina daug rečiau. Tačiau, kai "Vilnius" prenumerata Chicagoje tik \$10.00, jeigu skaitytojai laikraščio aukomis neremtų, mirdami nepalikėtų palikimų, tai tas už prenumeratą dešimkes paštas beveik suėstų visas.

Kai dabar vyksta "Vilnius" vėjus, mieli skaitytojai, pagalvokite, jog nekalbant apie šias išlaidas paštui, nemažesnės išlaidos yra laikraščiu už popierių, už surinkimą, už atspausdinimą. Laikraščio kolektyvo darbininkai nors ir pensininkai, bet irgi... Reikia primesti kiek nors jiems ant pynatų su coca-cola.

Kalbant apie prezidento "kailio kaitaliojimą"

Visas sviestas atsimenta, kai praeitais metais prez. Reaganas sakė, jog smunkantį krašto ūkį tegalima bus išgelbėti sumažinant pajamų mokesčius. Daugeliui atrodė, gal ir būtų geras ėjimas. Pagal mokesčių sumažinimo projektą, nors eiliniams mokesčių mokėtojams po dolerį kitą mokesčiai sumažėtų, bet didžiajam bizniui bei korporacijoms mokesčių našta daug palengvėtų ir jos suaktyvėtų. Tačiau daugiau galvojančios tada argumentavo, jog niekas iš to neišeis, o tik bus nemaža naudota turčiams bei didžiajam bizniui. Taip ir išėjo. Krašto ūkis kaip buvo pradėjęs smukti, taip ir smuko toliau, nedarbas pasiekė rekordinį lygį, vidurkiu imant, korporacijoms bei didžiajam bizniui mokesčiai sumažėjo nuo 22.7 procento iki 20.5 procento, o valstybės deficitas išsipūtė iki \$140 milijonų.

Šių metų pradžioje dar nebuvo aišku bizniui bei korporacijoms mokesčių sumažinimo pasėkos. Per 1982 metų State of the Union kalbą prez. Reaganas akcentavo, kad mokesčių negalima didinti. Girdi, mokesčių didinimas mažins krašto ūkio kilimą, mažins produkciją ir didins nedarbą. Mokesčių mokėtojų sąskaita valstybės biudžetas neturi būti balansuojamas,—prezidentas kalbėjo.

Šių metų rugsėjo pradžioje prez. Reaganas apsvirtė ragožium. Billings, Montanoje, užgiedojo, kad pajamų mokesčiai turi būti didinami, nes didesni mokesčiai nupigins kreditus, mažins nedarbą. Ir ne bile kiek mokesčiai padidinti, o visu \$99 milijonų.

Toks prezidento krašto ekonomikos atžvilgiu "kailio kaitaliojimas" atrodo nei šis, nei tas. Tačiau antra vertus, atrodo, šis mokesčių

2

IŠ SUNERIMUSIO PASAULIO DĖL RYTOJAUS

"TAIKOS ESTAFETĖ"

"Už tvirtą taiką—prieš ruošimąsi naujam karui"—su tokiu šūkiu Rytų Vokietijos sostinės gatvėse įvyko masinė sportininkų "Taikos estafetė", kurioje dalyvavo daugiau kaip 20 tūkstančių žmonių. Jų tarpe buvo olimpiniai čempionai ir pasaulio čempionai, daugiau kaip 200 draugijų sportininkai, miesto gyventojai, atstovaujantys šimtams sporto būrelių, kurie įsteigti gyvenamuosiuose rajonuose, įmonėse ir įstaigose.

PROTESTO JUDEJIMAS

Ispanijoje plečiasi protesto judėjimas prieš jos pakrantės vandenų pavertimą radioaktyvių atliekų iš daugelio Vakarų Europos šalių kapinėmis.

Į Ispanijos visuomenės susirūpinimą priversta atsivėlgti valdžia. Į Vieną tarptautinės agentūros atominės energijos klausimams konferenciją Vienoje išvyko Ispanijos delegacija. Ji, kaip praneša spauda, reikalauja, kad radioaktyvios atliekos prie Galijos krantų nebūtų sandėliuojamos.

TAIKOS TARYBOS PAREIŠKIMAS

Pasaulinė taikos taryba paragino tarptautinę visuomenę būti budria, nes JAV administracija rengia naujus agresyvius planus prieš Kubą ir Nikaragvą.

Helsinkyje paskelbtame pareiškime Pasaulinė taikos taryba griežtai smerkia Amerikos kongreso senato rezoliuciją, kurioje "skatinamas ruošimasis įsiveržti į Nikaragvą iš Hondūro teritorijos ir numatoma panaudoti visas Jungtinių Valstijų turimas priemones, jų tarpe ir kariuomenę, kovoję prieš Kubą".

TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA

Argentinos sostinėje įvyko tarptautinė konferencija, kurioje buvo apsvarstyta padėtis Pietų Atlante, susidariusi dėl Folkland (Malvinų) salų kolonijinio statuso. Ji pritarė "Buenos Airių deklaracijai", kurioje visiškai remiama argentiniečių tautos kova už Anglijos kolonijinio viešpatavimo salynui likvidavimą.

Konferencijos dalyviai stojo prieš karinių bazių įkūrimą salose, už Atlanto vandenyno pavertimą taikos zona. Jie pasmerkė agresyvią JAV politiką Centrinėje Amerikoje, pareiškė remią Kubos, Nikaragvos, Slavadoro ir kitų regiono šalių tautas.

KAD BŪTŲ PERŽIŪRETI SANTYKIAI SU JAV

Lotynų Amerikos valstybiniai, politiniai ir visuomenės veikėjai stoja už tai, kad būtų peržiūrėti santykiai su Jungtinėmis Valstijoms Amerikos šalių sistemoje. Jų nuomone, Amerikos valstybių organizacija ir Amerikos šalių savitarpio pagalbos sutartis, kurias

padidindamas labai nuodugniai apgalvotas. Aną kartą mokesčius sumažino, kad turčiams bei didžiajam bizniui būtų naudota, dabar didina, kad lygiai visiems padidėtų. Ir, žinoma, daugiausia mokesčių bus surinkta iš eilinių mokesčių mokėtojų. Nors kalbama, kad daugiausia bus kreipiama dėmesio į mokesčių mokėjimo sistemoje plyšių lopymą, bet praktika rodo, kad varnai varnams į akis nekerta. Plyšiams užlopyti reikia, kad Baltuosiuose rūmuose sėdėtų liaudies atstovas, o ne didžiojo biznio.

Vašingtonas naudoja savanaudiškiems tikslams, yra neefektyvus.

Lotynų Amerikos šalys gali išstoti iš Amerikos valstybių organizacijos ir įsteigti naują organizaciją, kurią galima būtų pavadinti Lotynų Amerikos valstybių organizacija, pasakė Lotynų Amerikos parlamento generalinis sekretorius perujietis Andres Tausendo.

TURKIJOS VALDŽIOS NUTARIMAS

Turkijos karinė valdžia priėmė nutarimą ateinančių metų pradžioje sudaryti specialias policijos pajėgas, kurių uždavinys—"kovoti su istatymo uždraustais veiksmais". Turkijos nacionalinio saugumo tarybos pareiškime pažymima, kad šios jėgos "užtikrins tvarką ir teisėtumą" per mitingus ir demonstracijas, "užkirs kelią gatvių riaušėms ir neleis užimti įmonių rengiant streikus arba lokautus".

KALTINAMI GENOCIDU

Rugsėjo 30 dieną Maskvoje įvyko tarybinės visuomenės komisijos agresorių izraeliečių nusikaltimams Libane tirti posėdis.

Buvo išklaustas TSRS Mokslo Akademijos Valstybės ir teisės instituto direktoriaus V. Kudriavcevo pranešimas apie tarptautinės komisijos Izraelio nusikaltimams prieš libaniečių ir palestiniečių tautas tirti pirmosios Nikozijoje įvykusios sesijos rezultatus.

Kalbėjusieji tarybinės visuomenės atstovai aukštai įvertino Nikozijos sesijos rezultatus. Remdamsi daugybe nepaneigiamų faktų, jos dalyviai apkaltino Izraelio vyriausybę ir militaristinius sluoksnius sunkiausiais nusikaltimais, kvalifikavo Izraelio kariuomenos piktadarystes kaip genocidą prieš palestiniečius ir libaniečius, griežtai pasmerkė JAV administracijos veiksmus—platus masto karinę, ekonominę, politinę ir moralinę paramą valdančioms Tel Avivo sionistinėms viršūnėms, pažymėjo, kad JAV administracija iš esmės yra agresorių izraeliečių nusikaltimų Libane bendrininkė.

Posėdyje pareiškta tvirtas ryžtas aktyviai padėti demaskuoti masinius agresorių izraeliečių nusikaltimus Libane, bendradarbiauti su visomis taikingomis demokratinėmis jėgomis, stojančiomis už tai, kad būtų garantuotos Palestinos arabų pagrįstos nacionalinės teisės, įvesta teisinga ir tvirta taika Artimuosiuose Rytuose.

TRUMPAI

— Siemet sveikatos apsauga liepos mėnesį, palyginus su praeitų metų liepos mėnesiu, atsieina 11.6 procento brangiau.

— Amerikos psichologų asociacija, atstovaujanti 55,000 nariams, reikalauja, kad būtų išaldyti branduoliniai bandymai, laiške prez. Reaganui akcentuoja, kad vietoj branduolinių ginklų pinigai būtų skiriami organizavimui naujų darbų ir vystymui krašto ekonomikos.

“ŠEŠĖLIAI” RAMPOS ŠVIESOJE

Išivaizduokime politinį “šešėlių” teatrą, kurio repertuare vienas vienintelis spektaklis—“Lietuvos laisvinimo byla”. Šis spektaklis su pavydėtiniu pastovumu—jau daugiau keturi dešimtmečiai—vaidinamas kai kuriose Vakarų pasaulio šalyse, kuriose susirado prieglobstį įvairios reakcinės lietuvių emigrantų organizacijos.

Jungtinėse Amerikos Valstijose šis teatralizuotas renginys vyksta su didžiausiu aplombu—mat čia ir “aktorių” daugiau, ir “talentai” ryškesni.

Ne paskutinio ryškumo “žvaigždėmis” politiniame “laisvinimo” spektaklyje žiba dviejų amerikoniškų “Lietuvos diplomatų” vardai? Kam gi atstovauja šie “diplomatai”?

Atsakyti į šį klausimą galima trumpai drūtai—jie atstovauja tik patys sau. Smetoninis režimas, o su juo ir visa buržuazinė santvarka subyrėjo ir jau keturiasdešimt dvejus metus dulka istorijos analuose. Tad ar galima atstovauti tam, ko seniai nebėra?

Sitai aišku kiekvienam blaiviai mąstančiam žmogui.

Lietuvos “išstumtieji” pasklido po įvairius kraštus, bet daugiausia jų atsibeldė į Jungtines Valstijas. Čia jie nedelsdami ėmė tvirti “vaduotojiškas” organizacijas, iš atskirų skeveldrų lipdyti senąsias partijas, kelti “Lietuvos bylą”. Taip prasidėjo didysis teatralizuotas masinis renginys.

Buvusioje buržuazinė diplomatinė tarnyba “vaduotojams” tapo tartum ir reklama, “Lietuvos valstybingumo simboliu”. Geresnio, solidesnio “simbolio” “vaduotojai” iki šiol neturi.

Tiesa, praeityje būta nemaža mėginimų sulipdyti vadinamąją krašto “vyriausybę emigracijoje”. Bet iš to nieko neišėjo.

Tad beliko tenkintis tik tuo vieninteliu “valstybingumo simboliu”—“Lietuvos diplomatinė tarnyba”. Taigi ir šiandien buvę buržuaziniai Lietuvos diplomatai: Vašingtone—“laikinasis Lietuvos reikalų patikėtinis” S. Bačkis, o Niujorke—“generalinis konsulas” A. Simutis.

Amerikos valdžiai šie diplomatai kol kas reikalingi, nes dabartinė Vašingtono administracija, kaip ir jos pirmtakės, vis dar laikosi formalus Tarybų Lietuvos įstojimo į TSRS sudėtį nepripažinimo politikos. Kol ši politika tęsis, Bačkiai ir Simučiai viskas bus o’key: nereiks sukti galvos, kaip dolerį užkalti.

Tiesa, mažiau pasisekė kitiems “Lietuvos atstovams” Čikagoje ir Los Angeles: oficialūs Vašingtonas jų diplomatinių “igaliojimų” nepripažįsta, todėl šiems belieka tenkintis vien “garbės generalinių konsulų” titulais. Skamba lyg ir gražiai, bet—už skambumą niekas pinigų nemoka.

Likę be valstybės, kuriai galėtų teisėtai atstovauti, buvę diplomatai ėmė šaukti Tarybų Lietuvai: “Mes jūsų nepripažįstame”. Bet kuriam rimtam politikui toks “nepripažinimas” galėjo sukelti tik šypseną: kažkokia negausi grupelė žmonių, likusių be jokių igaliojimų, net be pilietybės, nepripažįsta visos valstybės.

Tačiau “diplomatai” kai kuriose Vakarų šalyse susirado ir daugiau vienminčių: jų valdantiejiems sluoksniams irgi nepatiko liaudies iškovojimai Pabaltijo respubliko-Vilnis, 1982 rugsėjo 30

Jeigu būtų laikęsi Rooseveltto kurso

[PAGAL ERNSTO HENRI STRAIPSNĮ
“PRAEITIES NUODAI VAKARŲ POLITIKOJE”]

Fašizmas Antrajame pasauliniame kare buvo sunaikintas 50 milijonų žmonių gyvybių kaina, iš jų 20 milijonų—tarybinių žmonių. Socialistinė šalis atidavė pergalei didžiulę auką, kokios praeityje nepaaukėjo niekas. Dar nenurimo nukentėjusiųjų, gyvųjų skausmas, ir niekada nenurims.

Ir štai dabar, nuo tų dienų praėjusių pusei gyvenimo, klausiu: ar ramiau gyventi po karo? Šiandien taip klausia daugelis ir Vakaruose ir Rytuose.

Atsakymas aiškus. Ne, ne ramiau. Virš pasaulio pakibo dar baisesnio nei buvusio karo grėsme. Įtampa pasaulinėje arenoje siekia aukščiausią tašką. Kalbama apie galimą civilizacijos žuvimą, apie žmonijos istorijos baigtį.

Kodėl taip yra? Niekas iš mąstančių apie praėjusį karą žmonių negali paneigti vieno: tarybinės kariuomenės pergalę

Apie tai kalbėti nemėgstama, nes, kaip teigė “Lietuvos atstovas Vašingtone” S. Bačkis, “dėl diplomatinių privilegijų, imunitetų ir konfidencialumo sumetimų tas klausimas viešai nediskutuotinas ir nekeliamas”. O vis dėlto?

Iki tam tikro laiko pinigus iš buržuazijos valdymo metų Lietuvos išaldytų fondų skyrė valstybės departamentas. Tačiau “atstovavimas” ir “laisvinimas”—brangus užsiėmimas: fondai išseko.

Pasukę galvas, reakcinės emigracijos rėmėjai rado išeitį—“Lietuvos atstovai” bus apmokami iš... išaldytų Latvijos kapitalų. Tarp lietuviškųjų ir latviškųjų “diplomatų” buvo pasirašytas susitarimas “dėl sugrąžinimo išekvotų sumų po išlaisvinimo”.

Į pinigus, kuriuos monopolizavo “diplomatai”, kėsinosi ir kitos reakcinės emigracijos organizacijos. Savo pretenzijas jos aiškina tuo, kad “diplomatinė tarnyba” duoda mažai naudos “laisvinimo reikalui”, kad tai tik lėšų švaistymas.

Kągi, veiksniai kitąsyk tikrą teisybę pasako, nors ir egoistinių interesų skatinami.

Nors emigrantų spauda sistemingai išpučia “Lietuvos diplomatinės tarnybos” vaidmenį ir prestižą, apie ją mažai ką nežino platesni vietinių gyventojų sluoksniai.

Vienas “diplomatų” net pasakė, kad amerikiečiai dažniausiai mano, jog Vašingtone įsikūrusi “Lietuvos atstovybė” yra tarybinė Pabaltijo respublikos diplomatinė įstaiga. Reakcinės emigracijos veikėjas A. Gureckas šia proga rašė, “kad net paties prezidento aplinkoje jo patarėjas nustebo, kad Lietuvos ir Latvijos pasiuntinybės Vašingtone yra ne dabartinių komunistinių, bet senųjų vyriausybės pasiuntinybės”.

Šitas faktas komentarų nereikalauja.

Kaip ten bebūtų, “laisvintojai”, atrodo, artimiausiu metu neketina išsižadėti savųjų “diplomatinių atstovybių”, juo labiau, kad oficialusis Vašingtonas dar nemano atsakyti “nepripažinimo” politikos, nes pastaroji jam nekelia jokių rimtesnių sunkumų. Netgi priešingai—panaudojamas “Pabaltijo korta”, Vašingtonas siekia sau kai kurių politinių dividendų, pavyzdžiui, taip jam patogiau atlikti mažų tautų “gynėjų” vaidmenį.

Eugenijus Butkus

prieš Hitlerį nulėmė visą mūsų šimtmečio, o gal ir ateinančio istoriją. Jei nebūtų buvę šios pergalės, tai šiandien pasaulyje viešpatautų beprotybė, kokios niekada niekas neregėjo. Nė vienas rašytojas nuo biblijinių laikų nieko panašaus nėra aprašęs.

Vergovės atkūrimas... Nuolat veikiančių, apimančių visą pasaulį, mirties stovyklų sistemos įkūrimas... Inteligentijos sunaikinimas... Ištisu tautų išnaikinimas... Visa tai turėjo prasidėti tuoj po karo. Tereikėjo Hitleriui jį laimėti. Jeigu nebūtų buvę Tarybų Sąjungos, sulaužiusios jam stuburą...

Tuoj po karo atrodė, kad pati baisiausia nelaimė, gresianti žmonijai, pasitraukė ir dabar žmonės pagaliau gyvens ramiai, nebijodami rytdienos. Kad mūsų vaikų ir anūkų ateitis garantuota, kad nebegresia joks naujas pasaulinis karas. Kas nepamena tų nuotaikų? Kaip visa tai greitai praėjo...

Pokario metais mokslas turėjo tapti pagrindine jėga, tiesiogiai turinčia įtakos tarptautiniams reikalams. Didžiulės lėšos turėjo būti skirtos besivystančioms Azijos ir Afrikos šalims. Antroji amžiaus puse turėjo žmonėms grąžinti ketvirtąjo ir penktojo dešimtmečių praradimą.

Pirmiausia, ką mes išgirdome dar 1945 metų vasarą, buvo naujojo JAV prezidento Harry Trumeno pareiškimas Potsdamo konferencijoje: “Mes turime atominę bombą”.

Nuo to viskas ir prasidėjo ne taip kaip mes tikėjome: įvyko posukis ne į tvirtą ir ilgą taiką, o į “šaltąjį karą” ir veržlias ginklavimosi varžybas.

Lai prisimena tie, kas jas pradėjo. Abejoniu šiuo klausimu negali kilti nei amerikiečiams, nei Vakarų europiečiams. Ne socializmas, o imperializmas vėl užminavo tarptautinę areną. Ir tai tęsiasi iki šios dienos.

Ar visa tai buvo neišvengiama? Ar tikrai dabartiniai buržuaziniai politikieriai, ypač Amerikos, negali gyventi be “šaltojo karo”?

Tai ne tuščias klausimas. Tokių buržuazinių politikų buvo ir yra. Savo laiku tai įrodė Franklinas Rooseveltas, trylika metų—nuo 1933 iki 1945-ųjų—prezidentavęs Jungtinėse Valstijose. Jis smerkė tuos, kurie bandė sukirstinti Ameriką su Tarybų šalimi. Bet po jo mirties H. Truman greitai atleido Rooseveltto bendradarbius ir iškrypo iš taikaus kurso.

Klausimas: kas būtų buvę, jeigu po karo Vakarai būtų laikęsi Rooseveltto kurso? Jei Vašingtonas nebūtų pasukęs karingu antitarybiškumo keliu, o būtų pratęsęs pasiūlytą taikų bendradarbiavimą?

Spėlioti nėra reikalo. Aišku, kad daug kas šiandienos istorijoje būtų rašoma visai kitaip. Šiandien pasaulis nestovėtų ant savižudybės slenksčio. X.

TRUMPAI

— Kongresinė valstybės biudžeto tarnyba apskaičiavusi, kad vieno procento padidėjimas nedarbo neša valstybės biudžetui \$28 milijonas deficito.

— Danijos premjeras Anker Jorgensen pareiškė, jog jų šalis nori, kad šiaurės Europa būtų laisva nuo branduolinio ginklo.

Komunistų vaidmuo gyvenime

Pastoviai didelis ir rimtas dėmesys gyvenimu Tarybų šalyje, vadinas, ir Lietuvoje, neramina reakcinę išėiviją. Tai lyg taisyklė, kurios nereikia įrodinėti. Kaip sakoma, ir Jurgiui aišku. Pastovi ir gili tarybinių žmonių pagarba svarbiausiai politinei jėgai—Tarybų Sąjungos Komunistų partijai—neramina kai kuriuos veikėjus. Nes jie žino: nebūtų susitelkusios partijos, neliktų ir klestinčios Tarybų šalies. Ta proga verta prisiminti nesenus Lenkijos įvykius. "Solidarumo" vadeivos savo propagandos geluonį pirmiausiai nutaikė į Lenkijos Jungtinę darbininkų partiją, nes irgi suprato: kai neliks šito galingo traukos lauko, nebeliks ir nepriklausomos, suverenės valstybės, ir pasiliejusioje drumzlingoje baloje jau darysi kas patiks... Piktavaliai žmonės visur panašūs.

Panaši ir strategija—klibinti socializmo pamatus neva ginant "nėbylią daugumą" nuo komunistų užurpacijos ir prievartos", kai mažuma—tai yra komunistai—laiko pasiklupdę daugumą—nepartinius krašto gyventojus. "Be partijos pas jus nesprenžiamas nė vienas klausimas. Kodėl?"—tikrino mano politinę nuovoką vienas vasarinis turistis iš Jungtinių Valstijų. "Juk partiečių—vos keli procentai",—tėšė jis.—"valdo visumą. Ne—demokratiška..."

Pasverkime, kaip yra iš tikrųjų. Politika netelpa keturiuose partietiniuose veiksmuose ir tuos apytikriai septynis procentus tarybinių žmonių, kurie sudaro Tarybų Sąjungos Komunistų partiją, negalima mechanškai priešpastatyti likusiems gyventojams, nepartiniams. Geriausias pavyzdys—Rusijos bolševikų istorija. Rusų liaudis kartu su kitomis nacijomis įvykdė tris revoliucijas. 1905-1907 metų revoliucijoje bolševikų nebuvo nė vieno procento. 1917 metų vasario revoliucijos dienomis bolševikų partijoje tebuvo 24 tūkstančiai, o Spalio revoliucijos išvakarėse—240 tūkstančių. Nepamirškime, kad tebegaliojo daugpartinė demokratija ir kitos partijos—kadetai, oktiabristai, menševikai, eserai bei kiti—veikė nepalyginti palankesnėmis, legaliomis sąlygomis. Tačiau tikrai bolševikų partijos interesai atitiko masių interesus ir liaudis nedvejodama palinko į bolševikų pusę. Įdomu dar štai kas: partijos gretos augo nepalyginti sparčiau karo, suirutės laikotarpiais, bet ne taikos metais, ne tada, kai su partiniu

bilietu kišenėje gali svajoti apie karjerą, kaip galvoja nekurie. Štai, prieš Didįjį tėvynės karą Tarybų šalies Komunistų partijoje buvo 4 milijonai narių, o karo metais įstojo net 5 milijonai! Panašiai galime kalbėti ir apie Lietuvą: karo išvakarėse Lietuvos Komunistų partijos eilėse tebuvo 4,600 narių, o 1950 metų sausio 1 d.—jau beveik 30 tūkstančių. Nesumeluosime prasarę, kad daug Lietuvos komunistų žuvo fronte ir užfrontėje. Dar pridėkime tą penkmetį po Pergalės saluto, "kai komunistus, aktyvistus medžiojo kaip žvėris buržuaziniai nacionalistai... Bet žuvusių draugų vieton stojo kiti. Anuometinį Lietuvos valstietį, buržuazinių pokario istorikų vaizduojamą vos ne kankiniu, rišamu Tarybų valdžios prie negeidaujamo kolūkinio vežimo, iš esmės tokiu negalima laikyti, nes tais pačiais metais valstiečių Lietuvos komunistų partijoje buvo per 4 tūkstančius—beveik tiek pat, kiek iš viso LKP narių—1941-aisiais. O 1980-aisiais ši socialinė grupė jau sudarė 32 tūkstančių partiečių būrį.

Tai kas pasidarė, kodėl tokiu aktyviu tapo lietuvių tautos kamienas—valstietija? Gražiai mulkinamas buržuazinių partijų ir partijų valstietis vienas pirmųjų nuosavu kailiu patyrė vadinamosios "nepriklausomos Lietuvos" gėdą ir pažeminimą: nepasiteisino buržuazinė žemės reforma, o prasidėjus trečiojo dešimtmečio pasaulinei krizei, kai užsienis smarkiai sumažino lietuviško maisto importą, nuosava valdžia "atjautė" valstietį savotiškai-pasitiko kulku lietuvių Suvalkijos valstiečių streiką 1935-aisiais. Darbo žmonės nepamiršo šios ir kitų skriaudų, ir susiglaudė apie vienintelį jų gynėją—Lietuvos Komunistų partiją. Šios simpatijos prasiveržė garsiu "valio!" 1940-tųjų biržely. Tikėjimas savo išrinktąja sustiprėjo, užsigrūdino karo ir pokario metais. Darbininkų, inteligentijos—taip pat. Neieškojo sau privilegijų partija nei anuomet, nei dabar, ir siuntė savo žmones prie sunkiausių, atsakingiausių darbų. Tikrai savo doru darbu komunistai išsikovojo liaudies pasitikėjimą ir padėjo sukurti naują Lietuvą, žinoma pasaulyje jau ne vien rankdarbiais, bet ir pramone, menu, taip pat—žemdirbystės kultūra. Kokia valdžia, kokia kita partija būtų išvedusi Lietuvą iš aklavietės, jeigu ne Komunistų partija? Nė viena. Tokia mūsų nuomonė.

Virgilijus Liauška

NUBAUDĖ, BET KĄ?

[SUTRUMPINTAS]

Vašingtono prekybinis karas prieš Tarybų Sąjungą, pažymi švedų inžinierių laikraštis "New technique", greitai gali virsti prekybos karu prieš Vakarų Europą. Švedijos laikraščiai vieningai pažymi, jog Amerikos embargo įrenginiams dujotiekiai Sibiras—Vakarų Europa tiekti politika sukėlė pasipiktinimo audrą Vakarų Europos sostinėse, kur gerai suprantama, jog pastarosios ekonominės sankcijos—tai tik Vašingtono politikos, kuria siekiama ne tik "nubausti" Tarybų Sąjungą, bet ir pakirsti Vakarų Europos sąjungininkų konkurencines pozicijas da-

lis. Be kita ko, primindamas apie JAV aukštas bankų diskonto normas, apsunkinančias Vakarų Europos šalių ekonomiką, ir apie Vašingtono "plieno karą" prieš EEB, laikraštys "Siudsvenska dagbladet snelposten" daro išvadą: "Iš tikrųjų kalbama apie rimtą Vakarų bloko krizę". "Ronaldas Reaganas,—pažymi "Ekspresen"—vėl parodė, jog jis visiškai nesupranta sąjungininkų interesus".

Primindamas, jog įrenginių užsakymai tiesti tarybinį dujotiekį reikiama išsaugoti tūkstančius darbo vietų, laikraštis rašo, jog TSRS yra "natūralus pagrindinis Vakarų

ANGOLOS JAUNIMAS KOVOJE IR DARBE

Aš, dirbęs Angoloje kaip TASS-o korespondentas, gerai menu dienas, kai Angolos liaudis 1975 m. lapkritį iš savo žemės išvijo kolonizatorius portugalus. Čia jie viešpatavo 5 amžius. Salyje buvo pradėtas kurti naujas gyvenimas. Bet Liaudies Angolos priešai traukė savo pulkus iš rytų, šiaurės ir pietų, apsupo žiedu respublikos sostinę Luandą...

Angolos jaunimas, paragintas MPLA—Darbo partijos, savanoriškai stojo į liaudies armiją, su ginklu rankose atrėmė PAR rasistus, anti-liaudinių marionetinių grupuočių gaujų puolimą, triuškinio samdinių iš daugelio NATO šalių būrius. ALR revoliucinė taryba tuo metu paskelbė šūkį "Visi—Tėvynės ginti!" Savo akimis mačiau, kaip į šaukimo punktus savanoriškai ėjo paaugliai, vaikinai ir merginos. Jiems išduodavo ginklus bei uniformą, ir drauge su užgrūdintais mūšiuose liaudies armijos už Angolos išvadavimą (FAPLA) kareiviais ir vadais jie kovojo už laisvę ir savo tėvynės nepriklausomybę.

Prisimenu vieną epizodą: 1976 m. vasaris. Skrendame į frontą. Greta manęs ant dėžės su šoviniais prie krūtinės prispaudęs automata sėdi FAPLA karys Antonius Karlušas. Jam nė 18-kos nėra. Jo sesuo ir jaunesnysis brolis—taip pat nacionalinės armijos kariai. Antoniaus tėvą nukankino UNITA vadeivos—Savimbio parankiniai.

—Keršijū priešams už savo tėvą ir tėvynę,—tada pasakė Antonius. Dabar jis Vambo provincijoje vadovauja namų statybos trestui, akty-

Europos partneris srityje, kurioje ji iškovojo priešakines pozicijas pasaulyje".

—Amerikos embargas negali sutrukdyti tiesti tarybinį dujotiekį,—pareiškė Švedijos dujų pramonės ekspertas Rolandas Sopko.—Užtat jis reikiama mirtiną smūgį kai kurioms Vakarų Europos firmoms. Esu tikras, jog Tarybų Sąjunga įvykdys savo įsipareigojimus, ir dujos bus tiekiamos nustatytu laiku.

—TSRS jau šiandien turi visą būtiną dujotiekio tiesimui techniką,—sako Rytų ekonomikos biuro konsultacinės organizacijos bendradarbis Lenartas Skarpas.—Negalima pamiršti, jog dujotiekis į Vakarų Europą—tik vienas iš šių analogiškų projektų, kuriuos TSRS numato įgyvendinti per šį penkmetį. Pagrindinę darbų apimtį iš pradžių buvo planuojama atlikti tik tarybinės pramonės pagėjumais.

Kilusio įtempimo tarp JAV ir Vakarų Europos priežastys, Švedijos spaudos nuomone, glūdi Amerikos administracijoje, kuri, pasak konservatyvaus laikraščio "Svenska dagbladet", elgėsi "nedovanotinai nerangiai". Šio "nerangumo" pagrindinė priežastis yra ta aplinkybė, jog, kaip pažymi "Ekspresen", "JAV prezidento užsienio politikos žinios siekia ne toliau kaip įsitikinimas, jog dėl visų piktadarybų, vykstančių pasaulyje, kaltas Kremlius".

Normalūs prekybiniai mainai tarp Rytų ir Vakarų yra įtempimo mažinimo prielaida, pažymi "New technique", ir todėl Vakarų Europa nenori dalyvauti Vašingtono išgalvotame "cowboyjiškame kryžiaus žygyje" prieš TSRS.

S. Volokitinas

vus MPLA—Darbo partijos narys.

Pergalės dieną—1976 m. kovo 27-ąją pirmasis ALR prezidentas Agostinjas Netas pasakė: "Pergalę kaldino visa Angolos liaudis. Dėramą indėli, triuškinant Angolos priešus, inėšė mūsų sūnūs—didvyriškas Angolos jaunimas".

Pasibaigus karui, daugelis FAPLA kareivių ir vadų (daugiausia jaunimas) dalyvavo liaudies ūkio atstatymo darbuose. Ant namų sienų greta užrašų: "Viskas—frontui, viskas pergalei!" pasirodė nauji šūkių, išlikę ligi šiol: "Dirbkime taip, kaip kovojo FAPLA kariai!". Ir darbe Angolos jaunimas visada priekyje. Tūkstančiai vaikinių ir merginų—gamybos pirmūnai.

Viena pagrindinių Angolos jaunimo sąjungos veiklos krypčių—auklėti jaunimą revoliucinių tradicijų ir idėjų išitikinimui dvasia.

Vien praėjusiais metais daugiau kaip 50000 jaunuolių dirbo kavos plantacijose. Dabar ALR sukūrta 1800 savanoriško darbo jaunimo brigadų, jose—per 110 tūkstančių žmonių. Jaunimo savanoriško darbo įvairiose šalies ekonomikos objektuose pajamos siekė daugiau kaip 17 milijonų vnanų. Studentai ir moksleiviai per atostogas savanoriškai važiuota dirbti į kaimus. Jaunimo brigadų jėgomis baigiama statyti 19 pradinųjų mokyklų keturiose ALR pietinėse provincijose, toliau statomi kaimai Kekemo rajone pabėgėliams, kurie turi palikti nuolatinę gyvenamąją vietą dėl nusikalstamų UNITA gaujų veiksmų.

Plačiai pasitelkiami vaikinai ir merginos sprendžiant neraštingumo likvidavimo problemas. 1981 m. pabaigoje baigė darbą komandantės Danžero brigada, kuri buvo sukurta 1980 m. gegužėj ir pavadinta garbei MPLA nario, pagal profesiją dėstytojo, žuvusio 1977 m. nuo priešų rankos. Brigada buvo sukurta, nes truko dėstytojų nuošaliausiuose Angolos rajonuose—Kunėnės, Kuandu Kubango, Mušiko ir Bijės provincijose. Jai priklausė 300 aktyvistų, baigusiu 5-8 klases ir lankiusių specialius 1,5 mėnesių kvalifikacijos kėlimo kursus. Nors darbo sąlygos buvo nepaprastai sunkios (jas komplikavo ginkluoti susirėmimai su UNITA gaujomis ir diversantų būriais iš PAR), brigados nariai garbingai įvykdė patikėtą uždavinį—apmokė daugiau kaip 15000 vaikų pagal 1 ir 2 klasių programą. 28 labiausiai pasižymėję brigados nariai pelnė teise 1981 m. važiuoti studijuoti į Tarybų Sąjungą.

Stiprėja kontaktai ir ryšiai su Afrikos šalių jaunimo organizacijomis, pirmiausia su "pafrontės valstybiu" jaunimu. Siekiama stiprinti solidarumą su nacionalinio išsivadavimo organizacijų jaunimu. Vienas pagrindinių žMPLA—PJ veiklos uždavinių—plėtoti draugiškus santykius su socialistinių šalių jaunimu, pirmiausia su VLKJS ir TSRS jaunimo organizacijų komitetu, su kuriais Angolos jaunimo vadovai pasirašė bendradarbiavimo sutarti penkeriems metams.

N. Semionovas

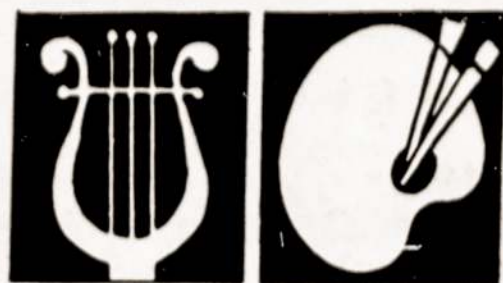
—Ryšium su pablogėjimu krašto ūkio General Electric kompanija nutraukė savo fabriko statybą netoli Montgomery, Alabama. Buvo numatyta, kad fabrikas duotų daugiau kaip tūkstančiai žmonių darbo.

Vilnis, 1982 rugsėjo 30

KULTŪRINIS gyvenimas

Apie "Ite Missa Est!" knygos autorių

mos katalikiškame pasaulyje dar nebuvo. Siandien katalikybė pergryvena didžiulę dvasininkų krizę. Užsienio spaudos duomenimis, katastrofiškai mažėja klierikų skaičius daugelyje kunigų seminarijų. Buvo metų, kai iš Romos nė

vienas italas nepareiškė noro istoti į dvasininkų mokyklas.

Nepopuliari dvasininko profesija ir Pietų Amerikoje. Afrika, kurioje katalikų nedaug (12-13 procentų), negali pati apsirūpinti dvasininkais. Kaip rašo Paryžiaus laikraštis "Mond", čia iki šiol 70 procentų dvasininkų yra europiečiai. Tarp afrikiečių katalikų dvasininko profesija nepopuliari dėl celibato. Nevedęs vyras Afrikoje laikomas nepilnaverčiu.

Dvasininkai konservatyviom ir primityviom kulto priemonėm, nors jos įvilktos ir į puošnią, iškilmingą formą, nebeatenkina išsilavinusių ir nedogmatiškai mąstančių tikinčiųjų. Todėl patys ima svarstyti ir pamato savo liturginės veiklos beprasmiškumą. Antžmogiškos profesijos nėra ir negali būti.

Tą išvadą padarė ir Jonas Ragauskas.

Šį mėnesį jam būtų sukakę 75-eri, bet netekome jo jau prieš penkiolika metų. P. Pečiūra

TSRS žurnale—muzikinė Lietuva

TSRS kompozitorių sąjungos ir TSRS kultūros ministerijos žurnalas "Muzikalnaja žizn" TSRS 60-mečiui savo puslapiuose skelbia ciklą publikacijų apie tarybinių respublikų muzikinį gyvenimą. Naujusias, keturioliktas žurnalo numeris skirtas Lietuvos Tarybų Socialistinei Respublikai. Straipsnių serija pradeda Lietuvos TSR kultūros ministro J. Bielino pasakojimu "Suklestėjo kultūra, suklestėjo muzika", kuriame autorius pateikia respublikos kultūrinio gyvenimo panoramą.

Su mūsų respublikos muzikinės kūrybos augimo pakopomis supažindina Lietuvos TSR kompozitorių sąjungos valdybos pirmininko V. Laurušo straipsnis. Žurnalo puslapiuose nušviečiamas antrasis lietuvių tarybinės muzikos festivalis, vykęs šių metų gegužyje, spausdinamos festivalio svečių ir dalyvių mintys apie lietuvių muziką, jos atlikėjus.

"Jubiliejaus išvakarėse"—taip pavadintas rašinys, skirtas Lietuvos TSR valstybinei konservatorijai, kuri ateinantį pavasarį minės pusės šimtmečio sukaktį. Akademikas J. Gaudrimas pristato respublikos muzikų dinastijas, supažindina su J. Karnavičių šeimos muzikine, kūrybine, pedagogine veikla.

Publikacijų tarpe—užsienio kritikų atsiliepimai apie TSRS liaudies artisto S. Sondeckio vadovaujamo Lietuvos kamerinio orkestro gastroles Vakarų Berlyne, vykusias praėjusį sezoną. Skelbiamas žurnalo redakcijos darbuotojų L. Grigorjevo ir J. Plateko interviu su Lietuvos TSR valstybinės filharmonijos simfoninio orkestro vyriausiuoju dirigentu, respublikos liaudies artistu J. Domarku. Pateikiama akimirka iš plačios Lietuvos TSR valstybinio akademinio operos ir baletų teatro kūrybinės veiklos, TSRS liaudies artistas D. Banionis pasakoja, koks vaidmuo tenka muzikai jo,

dramos ir kino aktoriaus, Panevėžio teatro vyriausiojo režisieriaus, gyvenime. Kompozitorius J. Sirvinskis dalijasi mintimis apie savo kūrybą ir garso režisieriaus darbą Lietuvos kino studijoje.

Žurnalo puslapiuose tarpinama nemaža nuotraukų iš Lietuvos muzikinio gyvenimo, spausdinamos dvi S. Vainiūno pjesės iš jo fortepijoninio ciklo "Aštuonios nuotakos".

Pastarajame "Muzikalnaja žizn" žurnalo numeryje, be kitų rašinių, publikuojamos pastabos iš III sąjunginio muzikinių teatrų jaunųjų artistų festivalio Minske, kuriame dalyvavo operos ir baletu solistai iš visų Tarybų šalies kampelių. Šioje kūrybinio jaunimo šventėje dalyvavo Lietuvos TSR valstybinio akademinio operos ir baletu teatro solistai I. Milkevičiūtė, G. Grigorianas, A. Markauskas, P. Skirmantas, V. Chlebinskas, A. Semionovas. Apžvalgoje pateikti geri atsiliepimai apie visų mūsų respublikos atstovų pasirodymus "Don Karlo", "Rigoletto", "Giselle", "Gulbių ežero" ir kituose spektakliuose, koncertuose.

Irena Galdikaitė

KNYGOS RAJONO GYVENTOJAMS

Kelmės, Tytuvėnų, Užvenčio ir Kražių knygynai per metus parduoda gyventojams įvairių leidinių beveik už 170 tūkstančių rublių. Šių knygynų kolektyvai tapo Raseinių zonos socialistinio lenktyviavimo nugalėtojais. Į Kelmę pasidalyti patirtimi buvo susirinkę penkių Raseinių zonos rajonų knygų prekybos darbuotojai. Jie aplankė knygynus, rajono kultūros paminklus—seniausios respublikoje Kražių vidurinės mokyklos ir Užvenčio apylinkės krastotyros muziejus, buvo tose vietose, kuriose kadaise gyveno ir kūrė Žemaitė, P. Višinskis, Satrijos Raganas.

VASARA

Vasara žėri, žydi ir gieda,
Visur išskėtus savo sparnus.
O man iš džiaugsmo ašaros rieda,
Tarytum regėčiau gyvus sapnus.

Dievišku grožiu žaliuoja laukai.
Į aukštį stiebias kiekviena gėlė.
Ošia, dainuoja žalieji miškai.
Triumfuoja net ir menkiausia žolė.

Aistriai alsuoja liepos, ažuolai,
Zaviai puošdami parkus ir gatves,
Laimingi visi žemės augalai:
Aromatą beria į visas erdves.

O koksai mielas mėlynas dangus!
Grakščiai žaidžia balti debesėliai
Sauriai žingsniuoja laimingas žmogus.
Viršum laukų gieda vieversėliai.

Nūn visur gieda vasaros kaitra:
Niekam neleidžia niūriai liūdėti.
Plazda, virpa visa gamtos aistra:
Nevėsina net skliautai žvaigždėti.

Ak, kad ši būklė taptų amžina,
Kad čia niekad nevystų žiedai!
Kad džiaugsmui niekad nebūtų gana,
Kad žemėj niekad nekiltų karai!

Juozas Keliuotis

Devintasis enciklopedijos tomas

K. Poželos spaustuvė baigė spausdinti "Lietuviškosios tarybinės enciklopedijos" IX tomą ir ruošia pirmąsias siuntas prenumeratoriams. Šis tomas, kaip ir ankstesnieji, išleistas 75,000 egzempliorių tiražu. Jo apimtis 150,5 leidybinio lanko.

Devintasis enciklopedijos tomas prasideda nuorodiniu straipsniu "Pintuvės" (lietuvių liaudies tradicinių vestuvių dalis, kitaip vadinama mergvakariu) ir baigiasi biocheminiu straipsniu apie JAV biochemiką. Nobelio premijos laureatą James Samnerį (1887-1955). Iš viso tome yra per šešis tūkstančius straipsnių. Dauguma jų apie tiksluosius mokslus ir techniką. Tai straipsnių ciklai apie polimerus, puslaidininkius, poligrafiją, rentgeno spindulius, radiofiziką ir radiotechniką, radiją, reliatyvumo teoriją, įvairius prietaisus ir įrengimus. Daug žinių skaitytojais ras apie Rusijos Tarybų Federatyvinę Socialistinę Respubliką, Pskovo, Riazanės, Rostovo, Sachalino, Saratovo ir kitas sritis, Prancūziją, Portugaliją, Rumuniją, Senovės Romą, didesnius Tarybų Sąjungos ir pasaulio miestus. Plati informacija pateikta apie Rusijos 1905-1907 metų revoliuciją, Pilietinį karą. Pirmąjį pasaulinį karą, renesansą, roką, romantizmą, spausdinami apžvalginiai straipsniai apie pramonę ir prekybą.

Tomas gausiai iliustruotas—išspausdinta apie 1800 spalvotų ir nespaltvotų nuotraukų, 45 tekstiniai ir iklijiniai žemėlapiai. Tomo pabaigoje pateiktos transkribuotų tikrintų vardų originalo formos.

"Lietuviškosios tarybinės enciklopedijos" VIII-IX tomų autoriai ir moksliniai konsultantai.

Šiais metais prenumeratoriams numatoma pateikti enciklopedijos IX tomo 60000 egzempliorių. Ateinančių metų pirmajame pusmetyje skaitytojais sulauks dešimtojo tomo.

K. Demskis

Kapsukiečiai moka užauginti gerus kukurūzus

Autožiaus nuotraukoje: valnuotojas Jonas Grična, mechanizatorius Arvydas Žemaitis, kolūko pirmininkas Juozas Grikielis, mechanizatoriai Antanas Endriukaitis ir Kazys Gerulis.

Moka užauginti gerus kukurūzus Kapsuko rajono Bagotosios kolūko žemdirbiai. Mechanizatoriai Antanas Kraujalis, Justinas Vilkaitis ūkyje pripažinti kukurūzų augintojai: jie kasmet ir sėja juos, ir auginą.

— Jų sukaupta patirtis, rūpestingumas ir šiais nelabai palankiais kukurūzams metais leido pasiekti neblogų rezultatų,— pasakoja ūkio vyriausioji agronomė Teresė Sungailienė.—Laukai, kur

auginame kukurūzus, netoli fermų. Taip lengviau patręsti, mažiau technikos ir žmonių reikia suvežti žaliajai masei į tranšėjas. Susmulkintus kukurūzus maišydami su šiaudais, planuojame pasigaminti 2500 tonų gero siloso.

Nors šiemet šalnos neaplenkė ir šio ūkio, bet 100 hektarų plote užderėjo neblogas derlius. Iš hektaro nuimama po 300 cnt žališios masės.

Rimgaudas Eilunavičius
Kapsuko rajonas

Gera gyventi Verbūnuose

Siaulių rajono "Gegužės 9-osios" kolūkio centrinėje gyvenvietėje Verbūnuose po vienu įkurtuvių seka kitos. Visai neseniai čia naujame darželyje suklego žemdirbių vaikučių balsai, išaugo kolūkio valgyklos su svetaine ir viešbučiu pastatas.

— Kaime viskas turi būti gražu, o kaimo žmogui, jo vaikams—patogu gyventi ir ilsėtis,—tokios nuomonės tvirtai laikosi kolūkio pirmininkas Algirdas Songaila.

To čia siekiama apgalvotai, išradingai. Štai kad ir tam pačiam darželiui surasta lėšų gražiems baldams, žaislams įsigyti, grindims parketu bei kilimais iškloti, sienas fototapetais papuošti. Nedaug kur rasime ir tokią jaukią kaimo valgyklą su puošnia svetaine, viešbučiu. Čia kolūkiečiai gali gražiai atšvęsti jubiliejus, šeimos šventes, jauni žemdirbiai surengti vestuves.

Kolūkis pasistatė puikius kultūros rūmus. Verbūnuose yra pirtis ir skalbykla, parduotuvė. Bet iki šiol ūkis kasdien vežiojo moksleivius į Gruzdžių vidurinę mokyklą, už dešimties kilometrų. Dabar prie kultūros namų iškilo aštuonmetės mokyklos mūras. Rugsėjo pirmąją čia suskambo pirmasis skambutis ūkio žemdirbių vaikams. Jiems gali pavydėti ne viena respublikos kaimo mokykla—prie kolūkio sporto salės sta-

6

tomas 25 metrų ilgio plaukimo baseinas.

Pasukus neseniai asfaltuotų kelių nuo ūkio kontoros darželio link—kita statybų aikštelė. Čia sparčiai auga aštuoni Alytuje pagaminti surenkamieji namai. Penkiuose iš jų netrukus apsigyvens mokytojai, darželio, valgyklos darbuotojai. Atiduotas keturbutis, baigiama ir daugiau namų. Ūkis šių metų statyboms yra numatęs išleisti apie milijoną rublių.

Kolūkyje daroma viskas, kad netrūktų darbo rankų. Prie šios problemos sprendimo nemažai prisidėjo priimtas nutarimas lengvatinėmis sąlygomis parduoti namus žemdirbiams. Didelę dalį kolūkio pastatytų namų įsigijo iš miesto bei kitų rajonų atsikėlę žmonės.

Kolūkjį pasiekė gamtinės dujos. Šiemet jos išžiėbs pirmuosiuose namuose, o kitamet—visoje gyvenvietėje.

Baigiamas ruošti generalinis gyvenvietės tvarkymo planas. Jame numatyta graži žemdirbių poilsio zona.

Povilas Maksimovas

PĖSTI IR VAŽIUOTI

Daugiau kaip 12 tūkstančių moksleivių šiais mokslo metais įžengė į naujus kabinetus, kamybinio mokymo klases, pranešė Eltos korespondentui Lietuvos TSR švietimo ministro pavaduotojas V. Kiškis. Respublikoje šiemet mokslo metams pastatyta 23 naujos mo-

PANEVĖŽIO TEATRO GASTROLĖS

Į Kauno valstybinę dramos teatrą žiūrovus buvo pakvietęs Panevėžio dramos teatro gastrolių šiame mieste pirmasis spektaklis—K. Sajos "Surūdių vanduo".

Kauniečiai turėjo progos pamatyti I. Galino pjesę "Retro", R. Samulevičiaus "Erškėtrožės rudėnį", I. Gončiarovo "Paprastą istoriją" (V. Rozovo dviejų veiksmų inscenizacija) ir J. Zukovskajų pjesę vaikams "pilo nuotykių".

RAŠYTOJO VIEŠNAGĖ GIMTINĖJE

Pavaikščioti basakojės vaikystės takais į atsiminimų knygos "Su kuo valgyta druska" aprašytą Puponių kaimą buvo atvykęs Kupiškio rajono garbės pilietis liaudies rašytojas Juozas Baltušis. Prie vieškelio, kur stovėjo sodyba, kurioje augo rašytojas, J. Baltušį su duona ir druska sutiko puponiečiai—žodžio meistro jaunų dienų draugai, Byčių kolūkio, kuriam dabar priklauso Puponių kaimas, vadovai.

Susitikimo dalyviai papasakojo svečiui apie Byčių kolūkio žmonių darbus, domėjosi rašytojo kūrybiniais sumanymais.

METRAŠČIAI IR MONOGRAFIJOS

Besiplečiant tikslijų, gamtos, visuomenės mokslų tyrinėjimams, gausėjant publikacijų, pasirodo ir naujų mokslo darbų rinkinių, metraščių, almanachų. Siuo metu respublikoje leidžiama daugiau kaip septyniaisdešimties pavadinimų panašaus pobūdžio leidinių. Daugumą jų ruošia aukštosios mokyklos, ypač Kauno Antano Sniečkaus politechnikos institutas. Ši aukštoji mokykla išleido "Fizinės elektronikos" pirmąją knygą, o dabar ruošia naują rinkinį—"Automatizuotas techninis projektavimas".

siu neakivaizdininkų, baigę mokslą, rašo disertacijas aktualiomis įmonei arba visai pramonės šakai temomis. Todėl neatsitiktinai kai kurių imonių vadovai yra mokslų kandidatai arba daktarai, respublikinių ir sąjunginių premijų laureatai. Daug jaunų gamybininkų ir technikumų ir aukštųjų mokyklų dieninius skyrius įmonės siunčia su savo stipendijomis.

Sudaryti bestudijuojantiems darbininkams lengvatas industrijos įmonėse paskatino labai sparčiai mokslinės-techninės pažangos tempai Tarybų Lietuvos pramonėje. Visi susivienijimai, stambios gamyklos, kombinatai dabar turi savo profesines technikos mokyklas, kuriose rengiami aukštos kvalifikacijos darbininkai, galintys aptarnauti labai sudėtingus įrengimus, savarankiškai spręsti nemažą gamybos klausimų. Daugelis šių mokyklų auklėtinių tampa kūrybingais darbuotojais, novatoriais, kurių pasiūlymai įgalina didinti gamybą. Daugelyje imonių veikia neakivaizdiniai ir vakariniai technikumų skyriai, o norintiesiems studijuoti aukštosiose mokyklose—paruošiamieji kursai. Kai kuriuose technikuose, institutuose, universitete organizuojamos specialios grupės iš vienos ar kitos įmonės darbininkų. Paskaitas čia jiems skaito puikiai tų pramonės šakų ypatybes išmanantys lektoriai.

Besimokantiems darbininkams per savaitę suteikiama papildoma išieginė diena, be to, egzaminams laikyti per metus jie gauna dviejų mėnesių papildomas atostogas, paliekant vidutinį uždarbį. Dirbantys studentai darbai pasirinkę pageidaujama pamainą, bendrabučiuose jiems įrengtos skaityklos, kuriose galima užsisakyti reikalingų knygų, mokslinių-techninių žurnalų, kitos literatūros. Darbo ir mokslo pirmūnams imonių administracijos, profsąjungų organizacijos skiria nemokamus kelialapius į kurortus ir užsienio turistines keliones, apdovanoja piniginėmis premijomis. **Vytautas Žemaitis**

Vilnius, 1982 rugsėjo 30

Auditorijose—darbininkai

Nuo paprasto darbininko iki įmonės direktoriaus—tokį kelią per dešimt metų nuėjo Pranas Leonaitis. Jis tapo vieno didžiausių Pabaltijyje Akmenės statybinių medžiagų kombinato direktorium.

P. Leonaitis savo darbo biografiją pradėjo šiame kombine mokytoju. Derindamas darbą ir mokslą, jis su pagyrimu baigė Statybos technikumą. Pastebėjusi jauno darbininko meistriškumą, organizacinius sugebėjimus, įmonės administracija paskyrė jį cecho viršininku. Dirbdamas šiame poste P. Leonaitis taip pat neakivaizdiniu būdu baigė Kauno Antano Sniečkaus politechnikos institutą ir gavo inžinieriaus diplomą.

—Prano Leonaičio likimas būdingas tūkstančiams buvusių pramonės darbininkų, kurie dabar vadovauja ištisoms įmonėms, cechams, kitiems stambiems gamybos padaliniams,—sako Lietuvos TSR aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministras Henrikas Zabulis.—Lengvatinės sąlygos specialiajam mokslui įgyti neatsitraukiant nuo gamybos užtikrina spartų gamybininkų kilimą tarnybos laiptais. Vien šiais metais neakivaizdiniuose arba vakariniuose technikumų ir aukštųjų mokyklų skyriuose mokosi apie 50 tūkstančių darbininkų, brigadininkų, pameistrių. Dalis bu-

kyklos ir priestatai.

Statant didžiules mokyklas, centralizuojant gamybinį mokymą, iškyla atstumų problema. Sava, mažutė kaimo mokyklėlė jau seniai panaikinta, o iki artimiausios vidurinės—kartais šeši-septyni kilometrai. Todėl moksleiviams, kur nėra tinkamo autobusų eismo, mokslo metams sudaromi specialūs maršrutai, sustojimo vietas ir tvarkaraščius suderinant su liaudies švietimo skyriais.

GARSĖJA ZARASŲ RAJONAS

Zarasų apylinkės garsėja reto grožio kraštovaizdžiu, nuostabiais ežerais. Sis kraštas turtingas ir kultūros lobiais. Jie—mūsų liaudies darbštumo, jos narsumo ir kūrybinės galios liudininkai. Tarp jų ir įvairios paskirties paminklai. Vien valstybės apskaitoje ir apsaugoje rajone yra 157 paminklai.

Zarasuose susiklostė geros kultūros vertybių puoselėjimo tradicijos. Apie paminklų būklę, jų tvarkymo aktualijas, efektyvesnį panaudojimą nuolat dėmesingai mąstoma partijos rajono komitete, liaudies deputatų susibūrimuose. Už kolektyvines pastangas zarasiškiams pernai paminklosaugoje pripažinta pirmoji vieta respublikoje. Pastaraisiais metais bemaž pora šimtų rajono įmonių, ūkių, įstaigų ir mokyklų kraštotyriminkų susibūrė į specializuotą paminklosaugos sekciją. Jos vadovu tapo didelis šio darbo puoselėtojas vyr. architektas G. Pranskūnas. Su kraštotyriminkais nuolat bendradarbiauja kultūros skyriaus vyr. metodininkas J. Nemanis. Jie ugdo personalinius paminklų globėjus, telkia kolektyvus saugomų objektų šefavimui, skatina paminklų šeiminkus deramai saugoti kultūrinę vertybę.

Paminklų gera priežiūra ir racionai naudojama įmanoma užtikrinti tik tada, kai šiomis vertybėmis rūpinasis plačioji visuomenė, ne vien valstybinės įstaigos. Pagirtina, kad Zarasu rajone daugelyje apylinkių yra išugdytas paminklosaugininkų aktyvas. Rūpestingai globoja savosios apylinkės paminklus Dusetų kraštotyriminkai, vadovaujami šios veiklos veteranės Z. Vilytės. Jie sukaupe daug istorijos ir kultūros relikvų, isteigė turtingą visuomeninį muziejų. K. Būgos vidurinės mokyklos jaunujų kraštotyriminkų iniciatyva iškilas paminklas dusetiškiams komjaunuoliams žuvusiems kovoje už šviesų rytojų. Nevysta gėlės prie šio brangaus paminklo, rūpinamasi juo kaip ir namu, kur 1918-1919 m. buvo įsikūręs Dusetų valsčiaus revoliucinis komitetas, taip pat rašytojų, kalbininkų gimtinėmis. Tai padeda jaunimui idėjiškai bręsti, turtėti dvasiškai, plėsti savo akiratį.

Maloniai nuteikia faktas, kad ir daugelis Zarasų rajono ūkinių vadovų neužmiršta pasirūpinti kultūros vertybių likimu. „Svyturio“ kolūkie valdybos pirmininkas V. Žalkauskas nemažai prisideda prie poeto A. Vienažindžio tėviškės tvarkymo. Paminklosaugos pastan-

gas aktyviai remia Padučio kolūkie vadovas A. Bružas. Nuolat gilinasi į paminklosaugos problemas Zarasų miesto, Antaliepės ir Salako apylinkių vykdomųjų komitetų pirmininkai M. Kuzmickas, D. Mickevičiūtė, V. Rimkus.

Paminklosaugoje Zarasų rajone pavyzdžiu yra elektros tinklų viršininkas A. Žilėnas. Jis jau nebe pirmą dešimtmetį didžiumą laisvalaikio skiria šio krašto pažinimui, jo paminklų tyrimui. Ilgainiui energetikos specialistas tapo šio krašto enciklopedistu. Jis nepasitenkino vien savęs dvasiniu turinimu. Jo iniciatyva 1968 m. Antalieptėje įkurtas visuomeninis muziejus. Ekspozicijoje—apylinkės revoliucinės praeities, liaudies buities ir kultūros, nūdienos relikvai. 1971 m. Gipėnų kaime jo atkaklumo dėka duris atvėrė memorialinis poeto A. Vienažindžio muziejus. Neseniai nenuilstantis kraštotyros entuziastas įgyvendino dar vieną savo svajonę—įkūrė rajono energetikos istorijos ekspoziciją. Daugelio metų paieškas apibendrino leidinyje „Zarasų kraštas“. Komunisto A. Žilėno visuomeninė kraštotyros ir paminklosaugos veikla—pavyzdys kitu kolektyvų vadovams, o ypač jaunimui. Prasminga visuomeninė veikla, jei atiduotas laisvalaikis—didelė nauda gimtinei. Tokia veikla taurina ir ikvepia.

Neseniai respublikoje pasibaigė paminklotvarkos mėnuo. Zarasų kraštotyriminkai, remiami partinių, tarybinių ir ūkinių organizacijų, vaisingai pasidarbavo. Surengta 58 visuomeninės tarnos, paminklotvarkoje triūsė per tūkstantį žmonių. Jie gražino tarybinių karių kapus, remontavo partizanų žemines, tvarkė žymių kraštiečių gimtines. Daug padirbėta tvarkant urbanistikos paminklą—Zarasų centrinę aikštę: rekonstruotas didelis skveras, įrengta rajono pirmūnų garbės lenta, pakeista aikštės danga, atnaujinti suolai ir gėlynas, įrengta originali rajono paminklų išsidėstymo schema.

Žinoma, nestokoja zarasiškiams ir rūpesčių. Paminklų būklės tikrinimo metu kraštotyriminkai numatė nemažai skubiai sprendinų dalykų, informavo rajono vykdomąjį komitetą ir respublikines organizacijas, kad būtina skubiai pradėti restauruoti Stelmuzės architektūros ansamblį, pertvarkyti ten įrengtą liaudies meno ekspoziciją.

K. Račkauskas

Upytės bandymų stotis—pagrindinis Tarybų Lietuvos linininkystės mokslo centras. Čia išvedamos ir tiriamos naujos linų veislės, ieškoma geriausių jų auginimo agrotechnikos bei derliaus sudorojimo būdų.

Nuotraukoje: Upytės bandymų stoties vyriausiasis agronomas Valdas Černius supažindina Lietuvos žemės ūkio akademijos studentus su linų auginimu.

A. Sabaliausko nuotrauka

Vilnis, 1982 rugsėjo 30

PANEVĖŽIO PIENO KOMBINATE

Pastaraisiais metais Panevėžio pieno kombinate pradėjo veikti 10 srovinų mechanizuotų linijų, kompleksiskai mechanizuotas 41 įrenginys, įsisavinta 13 progresyvių technologinių procesų. Ypač pagerėjo darbo sąlygos, kompleksiskai mechanizavus vieną cechą ir du barus.

— Pastaraisiais metais rankų darbą mechanizavimams perleido 172 darbininkai,—pasakoja pieno kombinato vyriausiasis inžinierius I. Burokas.—Viso įgyvendintos techninės naujovės sutaupė mums apie 830 tūkstančių rublių.

Netrukta technikos naujovių ir aplinkiniuose rajonuose išsidėsčiusiose Panevėžio pieno kombinato įmonėse. Štai Pasvalio sūrių gamykloje pradėjo veikti kompleksiskai mechanizuotas pieno pakaitalo cechas, Kupiškio ir Rokiškio gamyklose atiduoti naudoti didelio našumo pasterizacijos ir atšaldymo įrenginiai, įsisavinta „Valstiečių“ sūrio ir sviesto gamyba dalinai mechanizuota džiovintų sūrelių gamyba Naujamiesčio ceche.

Tačiau darbo ekonomijos baruose problemų dar yra. Siam penkmečiui sudarytas ir vykdomas organizacinis ir techninių priemonių planas, numatantis išvaduoti nuo rankų darbo 120 žmonių. Bus pastatyta automatizuota pieno

priėmimo ir autocisternų plovimo stotis miesto pieninėje ir kombinato gamyklose, automatizuotas vamzdinių ir įrengimų plovimas. Pagerės ir palengvės mechanizuota valgomųjų ledų gamyba. Šį penkmetį numatoma rekonstruoti Biržų sviesto gamyklą. Čia bus įdiegta mechanizuota varškės gamybos linija, sumontuoti pieno, kefyro ir grietinės fasavimo ir polimerinę tarą automatai.

— Tuo, kad technika—didžiulis darbo ekonomijos rezervas, išitinkinome pernai sėkmingai įvykdę gamybinių procesų mechanizavimo automatizavimo, naujos technologijos diegimo planą,—pasakoja vyriausiasis inžinierius I. Burokas.—Pagal jį pirmieji šalyje įdiegėme automatizuotą 3000 kg per valandą našumo nepetraukiamo veikimo sviesto gamybos liniją Kupiškio sviesto gamykloje. Ši linija davė 37.4 tūkstančių rublių ekonominį efektą ir padidino darbo našumą 42 procentais.

Savų problemų turi produkcijos pakrovimo mechanizavimas, gabenant ją parduotuvėms. Tačiau šįmet numatyta mechanizuotu būdu prekybininkams pakrauti 2,85 tūkstančio tonų produkcijos, tris kart daugiau nei pernai.

Bitė Vidaitė

Panevėžys

NUOTRAUKOJE: Panevėžio centre įkurtas jaukus poilsio kampelis. Dvieju su puse hektaro tvenkinį apjuosė betono takeliai, ištryško fontanas. Abu Nevėžio senvagės krantai sujungti pėsčiųjų tilteliais. Ši poilsio zona tapo panevėžiečių ypač mėgiama.

A. Sabaliausko nuotrauka

Briedžių, elnių, stirnų medžioklė

Pagal Lietuvos TSR valstybinio gamtos apsaugos komiteto nurodymą per šį medžioklės sezoną leista sumedžioti 2270 briedžių, 1600 tauriųjų elnių, 4600 stirnų. Briedžius patinus ir stirninus leidžiama medžioti nuo rugpjūčio 28, o pateles nuo rugsėjo 25 dienos iki lapkričio 14 d. Elnius patinus—nuo rugpjūčio 28 d., o pateles nuo rugsėjo 25 d. iki 1983 m. sausio 1 d. tykojant iš bokštelių.

Briedžius ir stirninus, numetusius ragus, medžioti neleidžiama. Draudžiama medžioti kanopinius žvėris iš automobilių ar kitų transporto priemonių.

Sių ir praėjusių metų jaunikliai turi sudaryti ne mažiau kaip 20 procentų sumedžiotų žvėrių.

Sumedžiotų briedžių, tauriųjų elnių, stirninių ragus reikia paruošti kaip trofėjus, prie jų pridėti dešinę apatinio žandikaulio pusę ir pateikti apžiūrai. Medžiotojams, kurie praėjusį medžioklės sezoną sumedžiojo briediui, elniui, stirniniui ir nepristatė apžiūrai jų ragų ir apatinio žandikaulio, šį sezoną medžioti kanopinių nebus leidžiama.

Kanopinių žvėrių medžioklės tykojant iš bokštelių leidžiamos penktadieniais, šeštadieniais ir sekmadieniais pagal Medžiotojų ir žvejų draugijos skyriaus išduotus vienkartinis medžioklės lapus, suderinus su rajono, kuriame vyks medžioklė, valstybinio gamtos apsaugos inspektoriumi ir miškų ūkio administracija. Briedžių ir stirnų medžioklės rengiamos pagal grafiką, kurį sudaro medžioklės plotų naudotojai visam medžioklės sezonui. Patvirtinti valstybinių gamtos apsaugos inspekcijų (to rajono, kuriame yra medžioklės plotai) grafikai pateikiami medžiotojų būreliams, taip pat miškų ūkiams, girininkijoms, kolūkiams ir tarybinams ūkiams, jeigu medžiojama jų žemėse.

Neužpildžius licenzijos ir neirašius jos numerio į medžioklės lapą, išvežti sumedžiotą žvėrį iš medžioklės vietos neleidžiama.

Briedžius ir elnius leidžiama medžioti tik kulkomis. Sužeidus žvėrį, būtina jį surasti.

R. Jokantaitė

ŽYDRŪJŲ LIEPSNELIŲ KAITRA

Pasakoja Lietuvos TSR valstybinio dujų rafinacijos komiteto pirmo pavaduotojas P. PILECKAS

Dujos, neretai Lietuvoje vadinamos "žydraja ugnele", kasmet vis plačiau įeina į respublikos miestų ir kaimų gyventojų buitį. Neturint jų, respublikai kasdien tektų iš tolimų ekonominių rajonų išvežti šimtus vagonų anglies, kasmetinės kuro išlaidos padidėtų apie dvidešimt milijonų rublių.

Gamtines dujas šiuo metu gauna 26 Lietuvos miestai ir gyvenvietės, nemažai kolūkių ir tarybinių ūkių. Ten, kur neapsimoka tiesti dujotiekių, naudojamos suskystintos dujos. Jos pristatomos į atokiausius kampelius, tenkina gyventojų buitines, taip pat ūkių gamybines reikmes.

Planuojama, kad artimiausiu laiku gamtinių dujų sunaudojimas respublikoje išaugs maždaug pusantro karto—iki 5 milijardų kubinių metrų 1985 metais. Įgyvendinama plati dujotiekių statybos programa. Požeminės arterijos pasieks Pasvalį, Gargždus, Radviliškį, kitus rajonų centrus ir gyvenvietes. Visiškai patenkinti respublikos suskystintų dujų poreikius įgalins Mažeikių naftos perdirbimo gamyklos pajėgumai.

Visa tai sudaro galimybes geriau tenkinti ir žemės ūkio poreikius. Gamtines dujas jau naudoja dvidešimt stambių gyvulininkystės kompleksų, beveik septyni šimtai fermų ir kitų žemės ūkio objektų. Neseniai prie magistralinių dujotiekių prijungti Kaišiadorių rajono

Neveronių šiltnamių kombinatas, Salčininkų rajono "Merkių", Siaulių rajono Kužių ir Akmenės rajono "Ventos" tarpukinės gyvulininkystės įmonės, Siaulių rajono "Gegužės 9-osios" kolūkis. Ši penkmetį gamtines dujas gaus dar keliolika šalia magistralinių dujotiekių esančių kolūkių ir tarybinių ūkių, tarpukinių gyvulininkystės įmonių, šiltnamių.

Vis daugiau žemės ūkio gamybos tikslams naudojama ir suskystintų dujų. Dujos padeda ruošti pašarus, gaminti vitamininius žolės miltus, granules ir briketus, šildo gyvulininkystės fermas, džiovina grūdus. To dėka gerėja žemės ūkio darbuotojų darbo sąlygos, kyla jų darbo kultūra. Labai naudingos dujos šiltnamiuose. Pramonė tiekia vis daugiau įrenginių, kuriais iš dujų išgauname labai pigi anglirūgštę daržovių auginimui paspartinti.

Daug dėmesio skiriama tolesniam kaimo gyventojų buities sąlygų gerinimui. Kaip tvirtina sociologai, kiekvienai asmeninių gyvulių turinčiai žemdirbio šeimai dujos kasdien sutaupo po trejetą-ketvertą valandų. Iki 1985 metų pabaigos dujines vėrykles numatoma įrengti dar 30 tūkstančių kaimo gyventojų butų. Daug naudojant dujų labai svarbu pasiekti, kad jos būtų tiekiamos ritmingai, be pertrūkių. Kaip tik todėl bus rekonstruojamos Vilniaus, Klaipėdos ir Siaulių dujų pilstymo stotys, diegiamos dujų tiekimo atskiriems objektams telemechanizacijos ir televaldymo sistemos.

Socialistinės sandraugos šalių ekonominio bendradarbiavimo programoje vis plačiau dalyvauja ir Tarybų Lietuvos įmonės. Antai kooperuodamasis su Vengrijos įmonėmis, Vilniaus statybos apdailos mašinų gamybinis susivienijimas pradėjo gaminti sudėtingus aukšto slėgio agregatus. Jie ypač efektyvūs ekonomiškai atliekant didelės apimties darbus. Naujieji agregatai taupiau naudoja dažus, mažiau teršia aplinką.

Nuotraukoje: Budapešto firmos atstovas Nemietas Lasla ir Vilniaus statybos apdailos mašinų susivienijimo cecho viršininkas Romualdas Bereckis tikrina naujuosius agregatus. K. Jankausko nuotrauka

Vilniuje pasirašė protokolą su Suomija

Vilniuje pasibaigė ilinis nuolatinės Tarybų Sąjungos ir Suomijos tarpvyriausybinių ekonominio bendradarbiavimo komisijos pasienio prekybos klausimais darbinės grupės posėdis. Delegacijų vadovai pasirašė protokolą dėl tolesnio pasienio prekybos vystymo. Pakomentuoti posėdžio rezultatus Eltos korespondentas pasirašė TSRS užsienio prekybos ministerijos vyriausiosios valdybos viršininko pavaduotoją V. Chštojaną.

— Pasienio prekyba su Suomija,—pasakė jis,—kurioje dalyvauja Leningrado miesto, Pabaltijo respublikų, kai kurių Rusijos Fe-

deracijos sričių organizacijos, padeda atskleisti papildomus rezervus prekių apyvartai tarp kaimyninių šalių didinti. Per pastaruosius penkerius metus ji išaugo daugiau kaip dvigubai ir šiemet jau sudaro dešimtis milijonų rublių.

Specialus sąjunginis užsienio prekybos susivienijimas reguliariai organizuoja minėtų regionų įmonių gaminių parodas Suomijoje, o šios šalies prekių—Tarybų Sąjungoje. Protokole, pavyzdžiui, numatyta, jog ateinančiais metais tokie renginiai įvyks Turku, Helsinkyje, Leningrade, kituose miestuose. Abiejų šalių specialistai

Didelis pasitikėjimas jaunimui

Dar gerai prisimename Vilniuje įvykusį Lietuvos Lenino komunistinės jaunimo sąjungos XX suvažiavimą. Lietuvos jaunimo pasiuntiniai—beveik pusmilijoninės komjaunimo organizacijos atstovai—apdarė ketverių metų darbą. Dirbta su noru, pakiliai: ir Mažeikių naftos perdirbimo kombinato, ir Ignalinos atominės elektrinės, Baikalo-Amūro magistralės, daugelyje kitų statybų. Komjaunimo organizuojami studentų statybos būriai kasmet nuveikia darbų už 6 milijonus rublių, vyresniųjų klasių moksleiviai per vasaros atostogas—dar už 5 milijonus rublių. Žinoma, daugiausia nuveikta tiesioginiame darbe—prie staklių ir konvejerių, kolūkių laukuose ir fermose, mokslo ir mokymo įstaigose.

Niekada iki šiol Lietuvos jaunimas nedirbo su tokiu užmoju gimtojo krašto labui. Tai ženklas, kad bręsta verta pamaina.

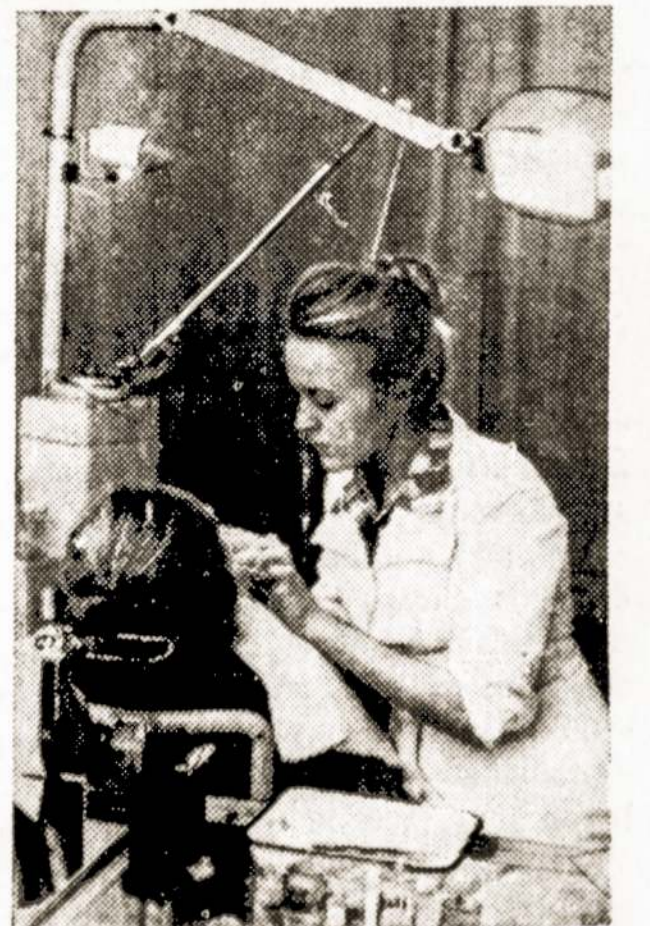
Jaunimu pasitikima,—pasitikima ne smulkmenose, bet rimtuose reikaluose: per pusę šimto vaikinų ir merginų yra Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos deputatai, daugiau kaip 6 tūkstančiai vietinių tarybų deputatai. Kaip Vilniaus miesto Lenino rajono deputatui tenka padirbėti rajono Jaunimo reikalų komisijoje. Tarpe penkiolikos jos narių, yra ir docentų, ir nusipelnusių mokytojų, bet dauguma—jaunimas. Tai suprantama: kas geriau supranta jaunimo reikalus, jei ne patys jaunieji... O Lenino rajone vien akademinio jaunimo—keliasdešimt tūkstančių: Vilniaus universitetas, Inžinerinis statybos institutas. Kur dar vidurinės mokyklos, įmonės, įstaigos... Veiklos baras platus ir atsakomybė didelė. Vilniaus Skaičiavimo mašinų gamyklos montажininkė Lina Laučiūtė, rajono švietimo skyriaus vedėjas Viktoras Blinovas, darbininkė Aldona Stuckaitė—tai vis jauni, trisdešimtmečiai, ar nė tiek amžiaus neturintys žmonės. Ką jie sprendžia? Vienas pavyzdys. Praėjusių metų gale rajono vykdomojo komiteto posėdžiui komisija pasiūlė panagrinti Vilniaus universiteto kai kuriuos neakademinio darbo aspektus. Grupė deputatų apsilankė universiteto visuomeninėse organizacijose, auditorijose, bendrabučiuose, sporto salėse ir poilsio vakaurose. "Apsilankė"—ne visai tas žodis, mat, kai kurie patys neseniai buvo studentai, mokėsi tose pačiose auditorijose, gyveno bendrabu-

čiuose. Atnaujinti įspūdžius—štai ko daugiausia deputatams reikėjo, žinoma, ir apibendrinti, pateikti rimtus, apgalvotus pasiūlymus. Deputatė Laučiūtė, pavyzdžiui, atkreipė prekybininkų dėmesį į nepakankamą valgyklos darbo laiką: "Iš ryto galima dirbti trumpiau,—kalbėjo ji komisijos posėdyje,—O po pietų—ilgiau. Juk tada į auditorijas renkasi vakarinių fakultetų studentai. Kur jiems pavalgyti?" Sis, kaip ir kiti deputatų pasiūlymai buvo įrašyti į vykdomojo komiteto posėdžio sprendimą ir įsigaliojo kaip įstatymas—pabandyk nevykdyti deputatų nutarimų! Jų teisės pagrįstos rinkėjų—taigi, tų pačių universiteto studentų pasitikėjimu ir tokios teisės labai gerbiamos. Vilniaus universiteto prorektorius Sudavičius, irgi pakviestas į posėdį, turėjo pažadėti Jaunimo komisijai ir visam vykdomajam komitetui dar didesnę paramą sportiniam sąjūdžiui Universitete... Žodžiu, darbas buvo atliktas, ir kas svarbu,—naudingas darbas. Naudingas universitetui ir patiems deputatams. Pastariesiems, todėl, kad panašioje visuomeninėje veikloje jie mokosi valstybinio požiūrio. Mūsų socialistinėje valstybėje tai vienas svarbiausių gyvenimo principų ir Lietuvos jaunimas čia rodo pavyzdį.

Virgilijus Liauška

NAUJA MOKYKLA

Panevėžio rajono Staniūnų eksperimentiniame ūkyje rugsėjo pirmąją šio ir aplinkinių ūkių žemdirbių vaikus pakvietė nauja Velžio vidurinė mokykla.

Naujosios Akmenės "Akmencemento" gamybinio susivienijimo profsąjungos komitetas labai rūpinasi įmonės darbininkų sveikatingumu, darbo ir buities sąlygų gerinimu. Profsąjungos rūpesčiu pastatyti kūno kultūros ir sporto kompleksas, kultūros rūmai, profilaktoriumas. Įmonėje veikia medicinos punktas. Netoliese esančioje cementininkų poilsiavietėje išaugo turistinė bazė "Virvytis". Joje vienu metu gali ilsėtis 240 darbininkų ir tarnautojų. Daugiau kaip tūkstantis cementininkų ir jų šeimų narių kasmet savo atostogas praleidžia Palangoje "Akmencemento" susivienijimo poilsio viloje "Aitvaras".

Nuotraukoje: Stamotologė Regina Muraškienė su pacientu įmonės medicinos punkte.

K. Driskiaus nuotrauka

Vilnis, 1982 rugsėjo 30

Pasakoja LKP Alytaus miesto komiteto pirmasis sekretorius St. Apanavičius

Siemet labai džiaugtis javais negalėjome—nemaža jų buvo pagulusių. Tačiau ūkių aruodai gerojai pilnesni negu ankstesniais metais—iš hektaro prikūlėme po 22,7 cent.—trimis centneriais daugiau negu pernai. Tai pasiekta pastačius patikimesnę užkardą derliaus nuostoliams, sklandžiau organizavus visų pjūties konvejerio grandžių darbą. Viską, ką išauginome, nuėmėme, suvežėme į sandėlius ar daržines.

Tai didelis ūkių partinių organizacijų, specialistų, visų pjūties darbininkų nuopelnas. Žmonės dirbo negailėdami nei laiko, nei jėgų. Vos tik vėjas nupūsdavo rasą, kombainininkai pradėdavo darbą ir dirbdavo tol, kol tik būdavo galima. Taip per visą pjūties metą, net ir poilsio dienomis. Ypač pasiaukojamai dirbo "Saulės", Obelijos, "Nemuno" kolūkių ir kitų rajono ūkių kombainininkai.

Darbo pakilimas buvo jaučiamas visuose rajono ūkiuose. Siemet žymiai geriau organizuotas socialistinis lenktyniavimas, skirtas TSRS įkūrimo 60-mečiui. Simno ir Daugų tarybinuose ūkiuose, kombainininkai lenktyniavo už atskirų grandžių galutinius rezultatus. Tokia lenktyniavimo tvarka skatina kolektyviškumą, ugdo žmonių savitarpio pagalbą, todėl šią lenktyniavimo formą ir ateityje plėsime.

Darbų spartai didelės įtakos turėjo tai, kad siemet pagerinome operatyvų vadovavimą darbytėje. Visuose ūkiuose veikė dispečerinės tarnybos. Jos greit paskaičiuodavo, kiek pjūties darbininkai atlikdavo darbų, kiek jiems už tai priklausė atlyginimo. Tokios žinios labai praversdavo ir specialistams, vadovams.

Dar viena būdinga šio darbymečio savybė—darbų kompleksiskumas. Stengėmės vienu metu atlikti visus darbus: kirsti javus, vežti šiaudus, skusti ražienas. Visi jie svarbūs, tarpusavyje susiję, jų uždelsti negalima. Dauglyje ūkių jau tapo taisykle: trečią po pjūties dieną laukas turi būti nuvalytas, jame privalo dirbti ražienų skutėjai. Sitaip ne tik laiku sudorojome grūdų derlių, bet neliko užmiršti ir šiaudai, o ražienų nuskusta daugiau kaip 80 proc.

Nemažą paramą, ūkiams darbymečio metu suteikė juos aptarnaujančios ir šefuojančios organizacijos. "Žemės ūkio technikos" rajoninio susivienijimo sandėliai ir skubaus remonto tarnyba dirbo ištisą parą. Ūkių specialistams mažiau bereikėjo važinėti ieškant reikiamos detalės, jie galėjo daugiau laiko skirti javų pjūtei.

Daug padėjo prie rajoninio agrochemijos susivienijimo įkurta speciali kombaininkų grandis. Ją siūsdavome ten, kur reikalai buvo prastesni. Ši grandis talkininkavo "Naujo gyvenimo", Pivašiūnų, "Dainavos" ir kituose kolūkiuose. Tad ir šie ūkiai neuždelsė pjūties, išvengė derliaus nuostolių.

Mažiau siemet prastovėjo ir kombainai, belaukdam automašinu grūdams vežti. Už tai mes labai dėkingi eksperimentiniam skydinių namų statybų kombinatui, miesto autotransporto įmonei, kurie padėjo ūkiams vežti grūdus.

Nors javų pjūtė baigta, tačiau darbų įtampa nemažėja: sėjami žiemkenčiai, pradėjome arti iš rudens dirvas, toliau kertami kukurūzai, kitos silosinės kultūros. Gyvename būsimąjį derliaus rūpesčiais, skubame dar pagausinti pašarų atsargas.

KAIMO PASTATAMS REMONTUOTI

Kaimui reikalinga paslauga—remontuoti ir pertvarkyti senus gyvenamuosius namus, kultūrinės, buitinės ir kitos paskirties pastatus—teikia Žemės ūkio ministerijos remonto-statybos trestas.

Apie šios statybinės organizacijos veiklą, ateities planus pasakoja tresto valdytoja V. Keturka.

— Tresto valdybos, įkurtos Kaune, Kapsuke, Panevėžyje, Raseiniuose, Šiauliuose, Šilutėje ir Vilniuje, dabar aptarnauja visus respublikos rajonus,—nurodė drg. V. Keturka.—Nors labai svarbu naujų gyvenamųjų namų, vaikų darželių, valgyklų, mokyklų statyba, joms ne visuomet pakanka lėšų ir medžiagų. O galima daug kur atnaujinti senus, nepatogius pastatus, įrengti juose vandentiekį, centrini sildymą, kitus buitinius patogumus.

Daugelis žino Ukmergės rajono Leonpolio tarybinio ūkio Dainavos gyvenvietę. Prieš keliolika metų pastatyti šios gyvenvietės gyvenamieji namai spėjo nublukti, prarado patrauklį išorę. Mūsų tresto darbininkai siemet juos atnaujino, išdazė. Dabar spalvingumu ir grožiu gyvenvietė vėl patraukia akį.

Suremontavome ir pastatėme nemažai senų butų Šilutės rajono "Veiviržos", Vilkaviškio rajono Šapalų tarybinuose ūkiuose.

Kapitaliai suremontuotame Biržų rajono "Laisvosios žemės" Vilnis, 1982 rugsėjo 30

kolūkio pastatą, įrengėme kultūros namus, buitines paskirties patalpas. Dabar čia nuolat veikia dailės parodos, ruošiami žemdirbių susitikimai su menininkais.

Nekalbant apie gamybinius pastatus, kaimo gyvenvietėse suremontavome ir išplėtėme nemažai mokyklų, pirčių, kultūros namų, žemdirbiams skirtų poilsio namų ir sanatorijų, vaikų lopšelių, darželių, butų.

Naujos gamybinės bazės išaugo Šilutėje, Kaune, Panevėžyje, Šiauliuose, o statybų aikštelėse pagausėjo mechanizmų, pakilo darbo našumas. Pernai kiekvienas darbininkas atliko remonto ir statybos darbų vidutiniškai už 6295 rublius.

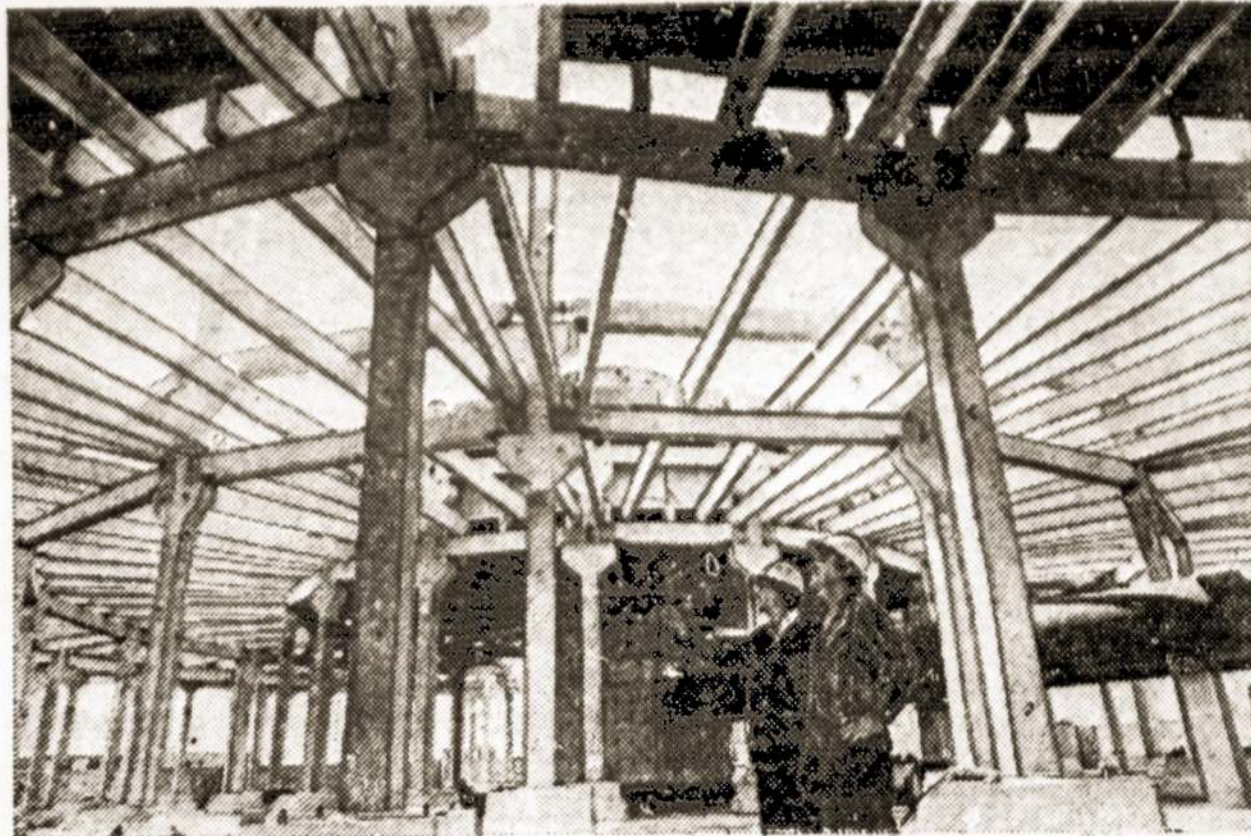
Dideli darbai laukia įgyvendinant TSKP Centro Komiteto gegužės plenumo nubrėžtus uždavinius. Turėsime išspręsti nemažai opių problemų. Bene svarbiausia—gerinti remonto kokybę, glausti terminus.

Darbininkų bibliotekos

Didelę knygų su autorių autografais kolekciją turi Kauno "Drobės" vilnos įmonės biblioteka.

— Ši kolekcija,—pasakoja bibliotekos vedėja Birutė Tamašauskienė,—mums primena susitikimus su meninio žodžio meistras. Tris-keturis kartus per metus

Svarbiausia Tarybų Lietuvos statybose

Kiekviena diena palieka pėdsakus Vilniaus termofikacinės elektrinės statybos aikštelėje. Kyla pagrindinio korpuso kolonos, statomas kaminas, kurio aukštis sieks 250 metrų.

Spartėja ir siurblinės, aušinimo bokšto, katilinės, kitų objektų statyba. Ir nenuostabu—juk ateinančiais metais turi stoti rikiuotėn šios Vilniaus miestui labai reikalingos elektrinės pirmoji dalis, o iki penkmečio pabaigos ji pasieks projektinį galingumą.

Nuotraukoje: **Betonuotojai V. Sabaliauskas ir P. Baranauskas aušinimo bokšto statyboje.**

Šiauliai—dviratininkų miestas

Kasmet šiauliečiai nusiperka apie 3 tūkstančius dviračių. Čia aktyviai populiarinama ši transporto, taip pat sporto, turizmo ir

sviekatingumo priemonė, sudaromos sąlygos ja kuo plačiau naudotis. Įrengtas dviratininkų takas Šiauliai-Bubiai, trys aikštelės vaikams mokyti važinėti dviračiais, atrakcionų aikštelė paaugliams, atidarytas dviračių nuomojimo punktas. Paruošta perspektyvinė dviračių transporto plėtojimo schema. Bus tiesiami nauji dviračių takai.

Šiauliuose ruošiamas nemažai įvairių dviračių sporto varžybų. Dvidešimt septintą kartą buvo surengtos respublikinės finalinės vaikų dviračių lenktynės "Ereliukais" ir "Kregždutėmis". Didelio susidomėjimo susilaukė dviračių populiarinimo mėnuo.

TSRS kūno kultūros ir sporto komitetas šiauliečių patirtį populiarinant dviratį rekomendavo paskleisti šalies miestuose, rajonu centruose, gyvenvietėse.

Nuotraukoje: **Miesto gatvių pakraščiai skirti dviratininkams. Kelias nužymėtas juostomis ir papildomais ženklais.**

A. Dilio nuotrauka

Nuotraukoje: **Miesto gatvių pakraščiai skirti dviratininkams. Kelias nužymėtas juostomis ir papildomais ženklais.**

A. Dilio nuotrauka

TSRS kūno kultūros ir sporto komitetas šiauliečių patirtį populiarinant dviratį rekomendavo paskleisti šalies miestuose, rajonu centruose, gyvenvietėse.

Nuotraukoje: **Miesto gatvių pakraščiai skirti dviratininkams. Kelias nužymėtas juostomis ir papildomais ženklais.**

A. Dilio nuotrauka

Nuotraukoje: **Miesto gatvių pakraščiai skirti dviratininkams. Kelias nužymėtas juostomis ir papildomais ženklais.**

Z. Mikalauskas

Daugiavaikių šeimų mažėjimas— negeras reiškiny

Daugumai skaitytojų žinomas A. Makarenkos vardas. Siam žyriam pedagogui priklauso mintis, kad tarybinė šeima visu pirma turi būti kolektyvas. Prarasdama kolektyvo požymius, šeima netenka didelės dalies savo auklėjamojo vaidmens.

Kolektyvo požymiai šeimoje prarandami ivairiai. Vienas iš labiausiai paplitusių atveju—vieno vaiko šeima.

Dar 1963 metais tarybinis demografas B. Uralnis paskelbė įdomius skaičiavimus. Iš 1000 žmonių, dabar turinčių du vaikus, po 90 metų liks 240, o po 300 metų—tik 8 žmonės. Iš viena vaikės šeimos po 25-30 metų atsiranda du pensininkai ir tik vienas dirbantis. Vienturčiai vaikai sukurs šeimą, ir vietoj dviejų šeimų liks viena.

Daugiavaikių šeimų mažėjimas—negeras dalykas. Šalies gyventojų skaičiui atkurti reikia, jog šeima vidutiniškai turėtų 2,2—2,5 vaiko. Kitaip sakant, reikia, kad maždaug pusė visų šeimų turėtų ne mažiau kaip tris vaikus, likusios—ne mažiau kaip du. O 1977 metais respublikoje darbininkų ir tarnautojų šeimos, turinčios tik po vieną vaiką, dar sudarė 64 procentus.

Ar iš tiesų taip sunku auginti vaikus? Pokario metais augome keturiese. Laikai buvo nepalyginti sunkesni. Gal todėl išmokome duoną tausoti, gerbti kiekvieną trupinėlį.

Teko, žinoma, pavargti, bet visi baigėme aukštąjį mokslą. Pažįstu vieną bendraamžį teisėją, kilusį iš devynių vaikų šeimos. Jis, taip pat jo broliai ir seserys savo gera išsilavinimą, yra gerbiami žmonės ir augina gausias šeimas.

Esu pastebėjusi: sunku auklėti vieną, du vaikus. Nėra kolektyvo, yra tik dvi nuomonės. O jei abi prieštaringos, neišvengiami vaikų kivirčiai. Didesniame būrelyje tokie bėrimai labai gražiai išsprendžia.

O kiek vaikų norėtų turėti broliuką ar sesutę?! Bet galvojame tik apie save, savo patogumus. Tai dažnai nulemia vaikų skaičių šeimoje, dėl to vaikai neretai išsauga nemylintys darbo, nejautrus.

Tarybų valdžia rūpinasi jaunąja karta, deda pastangas motinų triūsui palengvinti. Dar po TSKP XXIV suvažiavimo padidinta materialinė pagalba šeimoms, turinčioms vaikų, atsirado daugiau lengvatų dirbančioms moterims motinoms, įvestos pašalpos vaikams šeimose, kurių vidutinės pajamos vienam šeimos nariui neviršija 50 rublių per mėnesį, padidintas apmokamų dienų, slaugant sergantį vaiką, skaičius, visoms dirbančioms moterims apmokamos nėštumo ir gimdymo atostogos nepriklausomai nuo darbo stažo. Šis rūpinimasis atsispindėjo ir TSKP XXV suvažiavimo nutarimuose.

TSKP XXVI suvažiavimas ipareigojo "vykdyti" efektyvią demografinę politiką... gerinti vaikų ir nedarbingų žmonių išlaikymą visuomenės sąskaita". Jau nuo ateinančių metų bus investos apmokamos vienerių metų (po gimdymo) atostogos moterims. Vaikų auginimas yra rimtas, sakyčiau, valstybinis dalykas. Kiekvienas sutuoktinis, kuris galvoja apie ateitį, turėtų suprasti, kad vaikų negalima turėti mažiau negu reikia tėvų skaičiui atkurti.

Daug vaikų turintys ir senatvėje ramiau jaučiasi. Juk ne vien mate-

rialinė parama (pensijas moka valstybė) svarbu senatvėje. Bendravimo su vaikais, susitikimų suiais džiaugsmo jokie pinigai nepakeis.

Pravartu prisiminti liaudies išmintį: kas planuoja metams—augina duoną, kas planuoja dešimtmečiui—augina sodą, kas planuoja šimtmečiui—auklėja žmogų. Tad planuokim visam šimtmečiui. Daugiau vaikų namuose—daugiau džiaugsmo tėvams.

N. Simanaitienė
Gydytoja

SAVIVEIKLOS KOLEKTYVAI

Kauno profsąjungų kultūros rūmai—didžiausias meno saviveiklos centras mieste. Čia sėkmingai veikia kelios dešimtys įvairių žanrų kolektyvų, jungiančių keliolika tūkstančių vaikų ir suaugusiųjų. Ypač gražių rezultatų yra pasiekę "Gintaro" mišrus choras, "Sūkurio" pramoginių ir "Sonatos" išraiškos šokių liaudies kolektyvai, tautinių šokių liaudies kolektyvas "Suktinis".

LAIMĖJO ITALIJOJE

Gera žinia iš Italijos, iš Trento miesto pasiekė vilnietį Zenoną Stelnį. Tarptautinėje karikatūrų parodoje jis laimėjo vieną iš penkių "Išrinktųjų dailininkų" premijų.

Tarybų Lietuvos geologai atlieka didelį darbą, tirdami žemės gelmes. Jie ieško naudingųjų iškasenų, požeminio gėlo bei mineralinio vandens telkinių.

Per septynis šių metų mėnesius įvykdytos visos geologinės užduotys. Išgrežti ir perduoti užsakavams arteziniai gręžiniai, iš jų nemaža—žemės ūkio objektams. Pramoniniam išsavinimui atiduoti statybinių medžiagų telkiniai. Detaliai išžvalgyti nemaža žvyrynų. Toliau tiriami molynai, kreidos telkiniai.

Už antrojo šių metų ketvirčio gamybinius rezultatus Lietuvos TSR geologijos valdybos kolektyvas apdovanotas TSRS geologijos ministerijos ir šakos profsąjungos Centro Komiteto pereinamąja raudonąja vėliava ir pirmąja pinigine premija.

Nuotraukoje: TSRS nusipelnęs gelmių tyrinėtojas hidrogeologijos ekspedicijos vyriausiasis inžinierius Algirdas Misiūnas (dešinėje) ir gręžėjas Stasys Razulevičius prie naujo gręžinio, iš kurio Vilniaus gyventojai bus aprūpinami vandeniu.

K. Jankausko nuotrauka

IŠ VAKARŲ VOKIETIJOS

BELGIJA

Siaurės vakaruose nuo Vokietijos randasi Belgijos karalija. Savo plotu ji būtų mažesnė už pusę Lietuvos, kiek didesnė už Žemaitiją. Krašte gyvena apie 10 milijonų žmonių. Daugumą sudaro flamai ir valonai. Apie 10% visų gyventojų turi užsieniečių pasus. Nepamirškime, kad Briuselyje randasi NATO ir Europos Bendruomenės įstaiogos. Belgija, kaip ir kitos Vakarų Europos šalys, pergyvena pasibaisėtina ekonominė krizė. Bet vistiek ekstremistai, kurie reikalauja "Lauk užsieniečiai iš Belgijos", liaudyje neranda atgarsio. Tam būtų keletas priežasčių.

Beveik kiekvienas belgas iš vaikystės dienu turėjo kontakto su užsieniečiu. Jo draugas smėlio dėžėje buvo ar tai italas ar tai lenkas. Be to lenkai ir italai, kurie atvyko darbams į anglų kasyklas, tuoj išgyveno katalikiškoje Belgijoje, ir jie dabar tokie belgai, kaip ir kiti. Belgijos valstybė siekia, kad svetimtaučiai įsijungtų į belgų gyvenimą. Dabar ką tik Briuselyje buvo pastatytas čia esantiems 200,000 musulmonams centras su mošėja, minarete ir t. t.

Iš įstatymo pusės irgi mėginama reikalus tvarkyti. Belgijoje egzistuoja įstatymas ir yra numatytos baudos rasistams ir tiems, kurie diskriminuoja žmones dėl jų religinių ar tautinių įsitikinimų.

Belgija buvo šalis, kur ir lietuvių gyvendavo. Tarp pirmojo ir antrojo karo buvo tie, kurie Belgijoje ėjo mokslus. Antrojo karo metu buvo Lietuvos žmonės prievarta darbui nugabanti į Belgiją, o po antrojo karo dypukams buvo pirma galimybė išvykti iš Vokietijos į Belgijos anglų kasyklas. Belgijos lietuviams pailiustruoti duodu dvi ne visai fiktyvias biografijas.

Vokiečių karo industrijai reikėjo darbo jėgų. Todėl jie iš okupuotų kraštų vežė žmones darbams. Taip ir buvo Lietuvoje. Penkiolikmetė lietuvaitė vokiečių nuožiūra buvo tinkama tokiems darbams. Nieko atsiklausę ją nuvežė į Belgijos—tada vokiečių okupuotos—dar ir šiandien garsius ginklų fabrikus. Tokių lietuvių, išplėstų iš jaunystės-vaikystės dienu, buvo daug. Bet žmonijos laimei, vokiečių karo planai nebuvo įgyvendinti. Mūsų lietuaitė yra dabar išlaisvintoje Belgijoje. Ką daryti? Vykti namo ne taip jau lengvas pasiryžimas pokario suirutėje. Bet ta problema išsprendė kitaip. Tuo laiku iš Vokietijos grįžo belgų jaunimas, kuris, kaip ir mūsų lietuaitė, buvo išvežti darbams. Taigi mūsų lietuaitė susitiko kitą tokio pat likimo draugą, įsimylėjo ir jie nutarė vestis. Bet ir tokiame momente biurokratai lieka biurokratais. Jiems reikėjo popieriuko, ant kurio būtų užrašyta, kad mūsų lietuaitė dar netekėjusi... Iš kur tą dabar gauti? Bet reikalas išsprendė, atsiradę žmogus, kuris niekuomet nebuvo Lietuvoje, palidijo, kad pažįsta jaunąją dar iš Lietuvos laikų... ir ji yra netekėjusi. Mūsų lietuaitė Belgijoje išaugino gausią lietuvių ir belgų tradicijų šeimą ir dabar džiaugiasi savo anuku, su kuriuo kas šeštadienį eina į futbolo (soccer) rungtynes, o po to belgų pamiltoje "café" prie stiklo alaus vertina rungtynes...

Mūsų lietuvių kelias į Belgiją prasidėjo dar iš smetoninės Lietuvos. Atėjo jam metai, kad reikia eiti į kariuomenę. Taip ir įvyko. Bet ir jis, kaip mes visi nežinojom ateities. Po kelių mėnesių įvyko Lietuvoje pasikeitimai. Jis tapo "Liaudies Armijos" kareiviu, o po to "Sovietų Armijos". Bet jau prie Lietuvos sienų beldėsi antrasis pasaulinis karas. Jis irgi nežinojo, bet kažinkaip jo dalins be jokių kovų atsідūrė vokiečių pusėje. Tada jie buvo klausiami, ar jie nori eiti į belaisvę ar tapti vokiečių kareiviais. Tapti vokiečių kareiviais palengvino ir tas melas, kad jiems buvo pažadėta, kad jie liks Lietuvoje. Bet vos jie buvo aprenkti vokiškom uniformom, tuoj juos siuntė į baisiausius mūšius.

Vokiečiai nebūtų vokiečiai, jiems savų vaikų buvo gaila, o lietuviai tegul miršta už fiurerį. Iš tų lietuvių kareivių mažai kas liko, o likusieji buvo pasiūti į Norvegiją. Ten ir mūsų lietuvis atsirado. Bet ten karas anglų dėka pasibaigė. Anglai pamatė, kad čia ne vokiečiai ir mūsų lietuviui pasiūlė apsirengti anglo kareivio uniforma. Taip ir įvyko. Mūsų lietuvis baigė karą anglo uniforma ir atsідūrė Vokietijoje dypukų stovykloje. Ten jis susirado gyvenimo draugę ir abu išvyko pirmą proga pasitaikius į Belgiją. Mūsų lietuvis tapo angliakasiu. Be angliakasio "karjeros" jis irgi neapsėjo. Susirgo plaučiais, dabar gyvena kaip invalidas, skausmus numalšina alkoholiu. Mat prieš plaučių ligą, kaip ir našlės močiūtės Pensilvanijoje patvirtins, nepadeda, nei iš Lietuvos atsivežtas alijošius.

Belgijos lietuviai susideda iš visokiausių likimų žmonių. Tai gerai jaučiama, kai ten nuvykstama. Jie mėgina visi kartu gerai sugyventi, ir tas jiems visai neblogai pavyksta. Be to kitų kraštų lietuviai turėtų Belgijos lietuviams pavydėti, kad jie turi tokių darbščių ir sumanių lietuvių moterų, kaip Stasė Baltus, ilgametė pirminkė ir solistė Bronė Špies-Gailūtė. Abi jos ir geros publicistės, tik gaila, kad dabartiniai Europos Lietuvos vedėjai joms tik vietos kronikos puslapyje suranda. Visiems yra gerai žinomas ir rašytojas Eduardas Cinzas, kurio "Raudonasis arklys" bei "Mona" priverčia ir jaunesnį žmogų skaityti lietuviškai.

Romas Šileris

PETRAS GAIDAM GRĮŽO IŠ LIGONINĖS

Iš dainininkės Vandutės sužinojau, kad jos vyras Petras Gaidam rugpjūčio pabaigoje grįžo iš ligoninės. Jo sveikata žymiai pagerėjusi ir gydytojas sakė, kad apie rugsėjo pabaigą galės grįžti į darbą.

Tikrai smagi žinia. Linkėtina mielam Petruvi visiško pasveikimo.

Julija U.

MOTERIAI GYVENTI KARTU

Turiu gražų, švarų keturių kambarių butą antrame aukšte su įėjimu per priešakines duris, uždara veranda, geras susisiekimas, duosiu atskirai miegamąjį ir visas privilegijas virtuvėje pasigaminti maistą, adresas: 1747 S. Halsted St., skambinti Viktorijai Valteraitė-Valters telefonu SE 3-1283.

Vilnis, 1982 rugsėjo 30

ATVIRAS LAIŠKAS "VILNIES" REDAKCIJAI

Gerb. draugai:

Mūsų miestas nedidelis, lietuvių jame irgi nėra tiek daug, kaip pas jus Čikagoje, o laikraščio "Vilnies" skaitytojų dar mažiau. Ir patys žinote, galiu suskaičiuoti ant abiejų rankų pirštų. Per vėjus stengiuosi, kad visi atsinaujintų prenumeras. Mielai atsinaujina ir po dolerį kitą pridėda aukų. Bet vieną turiu skaitytoją—apsaugok viešpatie! Jis irgi atsinaujina ir paramos laikraščiu pridėda ne po dolerį kitą, o dažniausia po dešimkę kitą, bet kiek jis man "prifilosofuoja" oi, oi!

Šiaip žmogus protingas, nesusideda nei su dypukais nei atžagareiviais. Sakosi, socialistmečiais organizuodavęs Stilsonui prakalbų maršrutus. Po skilimo, nuo Grigaičio, Michelsono ir kitų pasišalinęs. Jų laikraščius metęs skaityti irgi nuo tada. Bet kodėl jis mane vargina savo "filosofijomis" kol atsinaujina "Vilnies" prenumeratą, man keista. Ar tik ne senatvė daro jį tokiu "protingu".

Atsimenu, kai numirė L. Prūseika, L. Jonikas, paskui V. Andruelis. Girdi, redaktoriai išmirė, kam laikraštį beleisti! Emė geras dvi valandas kol išsiaiškinom, kad laikraštį leidžiame ne redaktoriams, o sau. Ir netikėsite, atsinaujino prenumeratą ir išmetė šimtinę laikraščiu paramos.

Kitais metais užsimanė, kad abu laikraščius reikia suvienyti. Kaip dabar yra, girdi, ir "Vilnis" reikia remti, ir "Laisvė" reikia remti, o abu silpnėja.

— Jeigu vienas būtų, būtų kas kita. Ir pinigų daugiau sudėtu-mėm, ir redakcijoje bei spaustu-vėje būtų daugiau darbininkų. Laikraštis būtų kaip laikraštis, stiprus laikraštis,—jis mane įtikinėjo.

Šį kartą emė nebe geros dvi valandos kol išsiaiškinom, o visas pusdienis. Ir priėjom išvados, jog nelogiška laikraščius suvienyti. Gal laikraščių darbuotojai ir aukotu-si—iš "Vilnies" vyktų "Laisvėn" dirbti, iš "Laisvės" vyktų "Vilnin", bet irgi klausimas, kai vieni Čikagoje, kiti Niujorke išsikūrę, o be to, nebe jaunikliai, jau pensininkai. Gi kalbant, kad vienam laikraščiu skaitytojui sudėtų daugiau pinigų, tenka abejoti.

— Gal ir taip,—pradėjo su mano nuomone sutikti.—Iš tikrųjų, abu laikraščius atskirai Amerikos pažangūs lietuviai įkūrė, abu atskirai turės ir užsidaryti, kai vienas ar kitas nebepajėgs eiti. Vieną ar kitą numarinti, išties, būtų negražu.

Žmogus atsistojo nuo sofos, nuėjo į miegamąjį ir išnešė prenumeras atnaujinimą ir dar pora dešimčių laikraščiu paramos.

— Šimtinės šį kartą negausi. Nebeišgaliu. Matai pats, pensininkas jau.

Anais metais jis įsiuto, kad pasiuntęs laikraščiu iš Lietuvos sesers laišką ir nuotrauką. Viskas būtų buvę O. K., bet sesers nuotrauką laikraštyje atspausdino apversta—aukštyr kojomis, žemyn galva.

— Argi galima tokį laikraštį prenumeruoti ir remti jį!—supykęs šaukė ir nerimo ant sofos.

Ir vėl . . . Ir šiaip aiškinu, ir taip aiškinu . . . O jis:

— Nebeskaitysiu, neberemsiu! . . .

Vilnis, 1982 rugsėjo 30

O aš vis, kad tokių dalykų pasitaiko visuose laikraščiuose, netgi ir didlapiuose, kur laikraščiai eina per rankų rankas ir redakcijoje ir spaustuviėje.

— Ar neteko pastebėti mūsų miesto "Gazete" laikraštyje? Ir apverstų nuotraukų pasitaiko, ir suteptų, kad negali, žmogus, įžiūrėti kas per nuotrauka, susivoki tik iš parašo po nuotrauka.

— Suteptų, taip, dažnai esti, bet apverstos nemačiau,—vis dar buvo piktas ir susiraukęs.

Maniau, kad šį kartą vienas "Vilnies" skaitytojas mūsų mieste bus prarastas. Bet žmogus atlyžo, ir ramiai pradėjom šnekėtis.

Nebeturėdamas vilties, kad atsinaujins prenumeratą, atsistojo išieiti.

— Palauk valandėlę,—atsistojo jis nuo sofos ir nuėjo kambarin.

Žiūriu, atsineša saujoje dolerinių. Atskaitė prenumeratai ir penkinę paramos:

— Nebeišgaliu daugiau. Viskas velnioniškai brangsta. Per pastaruosius metus, žiūrėk, vien tik binzai kiek pabrango,—žmogus emė aimanuoti,—o kokia mano pensija pats žinai. Dar ko, prisieis eiti į senelių namus.

Pasidarė žmogaus gaila. Buvau begražinas jam tą penkinę.

— O, ne, ne!—jis atstūmė nuo savęs ištiestą mano ranką su penkine,—kol pajėgiame laikykimės, laikraštis turi eiti. Be jo būtų velnioniškai nuobodu. Dabar, perskaitau kartą, antrą, o kai kadu net tris kartus skaitau. Taip laikas ir eina, kol akys tarnauja.

Ką jis šiemet man "pafilosofuos", nežinau. Laikraščio prenumeratą tai tikrai atsinaujins, bet turėsiu pasiklausti visokių priekaištų laikraščio adresu ir šiaip "filosofijų". Bet ką žmogus gali padaryti. Visokių žmonių yra, visokių reikia. **Skaitytojas**

YRA KO PASIDŽIAUGTI

Iš drg. Julijos Urmonienės sužinojau, kad jos vienturtė dukra Virginija atžymės 30 metų sukūrimo šeimos židinio su Walter Wrobel sukaktį. Toji graži sukaktis bus rugsėjo 30 d. Svarbu tai, kad Virginija ir Walter Wrobel išauklėjo du sūnus ir dvi dukras ir visus išmokslino. Visi baigė aukštuosius mokslus, tik pati jaunesnioji Sandra dar lanko universitetą. Jei neklystu, paskutinius metus.

Įdomu, kad pati Virginija beauklėdama šeimą, lankė ir baigė universitetą. Ji sako, negaliu mažiau žinoti, negu mano atžalynas.

Puikūs Wrobel atžalynas tėvams padarė surprizą. Sudėjo gražią sumą pinigų ir nupirko abiem 12 dienų bilietą pasivečiuoti ir paatostogauti gražioiose Hawaii salose. Jie išvyko į Hawaii rugsėjo 18 d., o griš kaip tik jubiliejaus dienoje.

Be šio gražaus supuolimo, noriu priminti, kad miela Virginija yra net trijų LDS kuopų finansų sekretorė. Ji pastoviai ejo sekretorės pareigas LDS 139 kuopos, o išmirus LDS 2 kp. ir 72 kp. sekretoriams ji priėmė minėtų kuopų narius į savo globą ir sėkmingai atlieka pareigas.

Norėčiau palinkėti abiem Wrobel gražaus, sveiko, malonaus ir darbingo amžiaus, kad galėtumėte pasidžiaugti savo kilnaus atžalyno darbais šios šalies ir visos žmonijos labui. **Užušilių Julija**

AUSTRALIEČIO LIETUVIO IŠPUDŽIAI

Sunku rasti žodžių, norint išsakyti džiugesį ir nuostabą, kuriuos sukėlė man Tarybų Lietuvos pažanga, jos laimėjimai. Sirdžiai džiugu, kad per aštuonerius metus, prabėgusius nuo paskutinio apsilankymo tėvų žemėje, tiek daug pastatyta puikiuose naujuose Vilniaus rajonuose—Karoliniškėse, Viršuliškėse, Baltupiuose, Šeškinėje. Išpūdingai atrodo naujas transporto mazgas su didžiuliu tiltu respublikos sostinėje prie Pedagoginio instituto. Akį džiugina dešimtys naujų plačių gatvių Vilniuje. Smagu, kad auga ir kiti Tarybų Lietuvos miestai, kuriuose teko lankytis. Ir visur mačiau, kad čia miestai labai gerai tvarkomi, daug dėmesio skiriama švarai, apželdinimui.

Labai geri keliai—įsitikinau keliaudamas. Tokios magistralės kaip Vilnius-Ukmergė, Vilnius-

Kaunas, manau neperdėsiu, yra pasaulinės klasės autostrados.

Malonu buvo girdėti iš artimųjų ir pažįstamų, kad visi jie patenkinti gyvenimu. Ir aš pats pamačiau daug gero, išsivežu daug malonių išpūdžių, kuriais pasidalysiu su draugais grįžęs namo, į Australiją. Jiems papasakosiu, kad Tarybų Lietuvos žmonės kuria dar geresnį gyvenimą. Ne tik sau—asmeninį, bet ir visai visuomenei. Ne taip kaip pas mus. Australijoje, kur visi rūpinasi tik savimi.

Tarybų Lietuvos žmonės su džiaugsmu kalba apie naujai pastatytas gamyklas, fabrikus, gyvenamus namus ir vadina juos savais, ką man sunku suprasti.

Labai džiaugiuosi savo tautiečių gyvenimu ir linkiu jiems daug sėkmės darbe, daug laimės asmeniniame gyvenime.

Kazys Šimkūnas

ROSELANDIEČIŲ ŽINIAI

Mielos Roselando Lietuvių Moterų klubo narės, prašau nepamiršti, kad mūsų Klubo narių susirinkimas įvyks spalio 4 d., 12:30 val. dieną, Anielės salėje, 4500 So. Talman Ave.

Reikalų turime nemažai, kuriuos turėsime apkalbėti. Be to, spalio mėnuo paprastai būna gražus, tad pasistenkite atsilankyti.

Kaip visuomet, taip ir po šio susirinkimo turėsime draugišką pasivaišinimą, atžymėsime narių gimtadienius, kurios gimusios spalio mėnesį, ir šiaip pasidalinsime mintimis bei išpūdžiais, kuriuos išigijome vasaros laiku.

Iki susitikimo susirinkime,

Sekr. J. Urmonienė

ANTANAS GRINA LIGONINĖJE

Drg. Antanas Grina randasi Holy Cross ligoninėje, kur pergyveno sėkmingą operaciją. Kaip ilgai jis turės būti ligoninėje, neteko sužinoti. Reikia manyti, kad iki skaitysite žinią, jis jau bus namie.

Linkėtina mielam pažangios veiklos veteranui sveikatos.

J. Urmonienė

PRAŠO SURASTI

Labai prašau laikraštį "Vilni" padėti man surasti tetą, tėvo seserį, kuri gyveno tokiu adresu: Kazimiera Mazeika, 2320 S. Seant St., Chicago, Ill.

Anksčiau gaudavome laiškus, siuntinius, o dabar jokios žinios. Gal jau ir gyvųjų tarpe nebėra.

Mano adresas: Lithuania-USSR, Klaipėdos rajonas, Gargždai, Vlado 39, Rupšytė Kazimiera, Jono, pavarde po vyru Burniauskiene K.

Iš anksto dėkoju,

Kazimiera Burniauskiene

HELEN TRUSK IŠVYKO PAS DUKRĄ IDĄ

Čikagiečiams gerai žinoma drg. Helen Trusk pastaruoju laiku nesveikuoja, net keliais atvejais jai teko pagulėti ligoninėje ir pergyventi rimtą operaciją. Ji Čikagoje gyvena pas dukrą Aldoną ir jos šeimą. Helen rugsėjo 10 dieną išvyko pasivečiuoti ir praleisti mėnesį—kitą pas dukrą Idą ir jos šeimą, gyvenančią Indianapolis, Ind.

Helen sveika būdama dainavo LKM chore ir visur dalyvavo. Ji yra ilgametė narė Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos ir kitų pažangių organizacijų. Taipgi nuo pirmo "Vilnies" numerio skaitytoja ir nuoširdi rėmėja.

Linkėtina jai gero poilsio ir sutvirtėti sveikatoje. **Julija M.**

SVARBU LDS 53 KP. NARIAMS

Dar kartą primenu LDS 53 kuopos nariams, kad mūsų labai svarbus susirinkimas įvyks spalio 16 d., 1 val. popiet, "Vilnies" salėje. Be kitų svarbių darbų, turėsime išrinkti valdybą, kuri rūpinsis kuopos veikla ir visais reikalais.

Jei norime, kad kuopa gyvuotų ir veiktų, būtinai dalyvaukite šiame susirinkime ir išrinkime valdybą.

Kitas svarbus reikalas, tai turėsime išrinkti delegatus į LDS 2-ros apskrities konferenciją, kuri įvyks spalio 24 d., 10 val. ryto, "Vilnies" salėje.

Šiame susirinkime bus raportas iš LDS 25-to seimo. Kaip žinote, turėjome net 5 delegatus.

Lauksime skaitingo narių dalyvavimo. **Senoji valdyba**

SAN LEANDRO, CAL.

Mirus

Juozui Karosui

Reiškiamo gilią užuojautą nuoširdžiai draugei, nepailstančiai visuomeninės veiklos darbuotojai velionio žmonai Ksaverai, Jo dukrai Eugenijai, žentui Eugenijui Stanley, anūkams ir visiems artimiesiems bei draugams ir pažįstamiems.

LUCILLE MATUZ
Chicago, Ill.

Vaclovas Sakalauskas, Tarybų S-gos Konsulas ir Pasiuntinys Washington, D. C., pirmasis sekretorius, atvyko pareigoms, kurias atlikinėjo buvęs Konsulas Edmundas Juškys.

Neužmirstama pažintis

Dažnai mes susipažįstame su žmonėmis, visai jų nematę. Tas būna skaitant ir dirbant prie laikraščio. Iš prisiųstų korespondencijų pažinau Adelinę Susnis. Rašiau jai ir prašiau daugiau rašyti iš clevelandiečių veiklos. Lietuviškai ji nepaprastai rašo. Mano laimė, susitikau ją ir artimai susidraugavome laike LDS 25-to Seimo. Daug ko iš jos sužinojau apie draugus gyvus ir mirusius Clevelande. Ji stebėtinai vaizdžiai atpasakojo apie senesnius ir jau mirusius veikėjus; pradėdant dr. Siman ir jo žmoną ir baigiant Julium Krasnieku.

Būtų gražu, kad ji nieko nelaukus pradėtų rašyti atsiminimus iš clevelandiečių veiklos ir apie pačius veikėjus, kurių jau nėra mūsų tarpe. Tik tie žmonės gali tiksliai atpasakoti kas buvo veikama ir kurie draugai bei draugės atliko patį sunkiausią organizacinį darbą, kurie juos artimai pažino ir kartu veikė.

Lauksiu drg. A. Susnis atsiminimų, kuriais galės pasinaudoti žmonės, kurie rašys pažangių lietuvių veiklos istoriją.

Taipgi buvo smagu susipažinti su velionės P. V. Gasparienės dukra Ruth Bell, kuri per daugelį metų dirba LDS raštinėje. Ji labai jaudinosi dėl motinos mirties.

Suvažiavimai ne tik atlieka svarbius organizacinius darbus, bet suveda į artimą pažintį su įvairių kolonijų veikėjais ir pasi-junti, tarsi esi didelės šeimos narys.

Ilgai, laikysiu mintyse naujus ir mielus pažįstamus, išgytus LDS Seime. **Julija M.**

Pradėkime įsisiūbuoti į "Vilnies" vajaus darbą

Jau veik visas mėnuo prabėgo kaip paskelbta "Vilnies" naujų skaitytojų gavimo ir senų panaujinimo vajaus, bet kol kas pasekmės nėra tokios gausios, kaip tikėtasi. Reikia tikėti, kad ateinantį mėnuo bus gausėnis naujais skaitytojais.

Kaip kolonijų vadininkai, taip Čikagos, prašomi nedelsiant stoti į darbą, ypačingai kuomet oras tam darbu yra palankus.

Pasitikiu, kad mūsų mieli vadininkai mus nesuvils ir stos į darbą, o kad pasekmės bus puikios, tai nėra abejonės. **Sena Vajininkė**

LDS 25-AME UŽGIRTOS REZOLIUCIJOS

I
Adopted at the Association of Lithuanian Workers (LDS) 25th Convention on August 20 and 21, 1982 at Holiday Inn, Ford City, Chicago, Illinois.

Therefore let it be resolved: Having heard all the reports of the Executive Board and delegates, congratulations are in order for the work done, and may it continue to be as fruitful and productive in the ensuing years.

In order to continue our good work, the first goal of every member of our Association should be on enrolling new members.

Sports Activities; whatever sports activities are held are truly for the benefit of the organization, however, how frequently these events are to be held, or in what city, should be decided by the participants.

More effort should be extended to maintain monthly meetings by all Lodges. This should be stressed

Aplankėme Bessie Pivilonienė

Buvusi roselandietė drg. Bessie Pivilonienė jau tūlas laikas kai randasi slaugymo namuose, Dolton, Ill. Dėka Frank Puodžiuko paslaugoms, mudvi su Valerija rugpjūčio 31 d. nuvykome aplankyti Bessie. Ją radome belaukiant. Mat kas tai telefonu jai pranešė, kad atvyksime. Ji buvo puikiai nusiteikusi, nors skundėsi, kad pasiilgstanti senų draugų. Sveikata nesiskundė. Sakė, kad gydytojas jai sakė, jog ji esanti gana sveika, tik metų našta esanti priežastimi, kad negalinti daug vaikštinti. Ji jau atžymėjo savo 93-čią gimtadienį. Nežiūrint gražaus amžiaus, Bessie viską puikiai prisimena ir galima bile klausimais su ja pasikalbėti, kartais pasitaiko, kad sulaukė gražaus amžiaus ima daug ką pamiršta. Kitaip yra su Bessie. Ji nepamiršo pasiteirauti apie "Vilnies" reikalus, apie Roselando Lietuvių Moterų klubo veiklą. Taipgi bendrai kas šiandie vyksta pasaulyje.

Aš jai perdaviau drg. Ievutės Mizarienės ir Nellie ir Povilo Ventų linkėjimus. Jie dalyvavo LDS seime ir prašė manęs pasveikinti ją, nes Bessie seniau gyveno New Yorke ir artimai draugavo su minėtomis draugėmis. Tiesa, Bessie paprašė, kad paskaityčiau nuo N. ir P. Ventų laišką, kurį ji gavusi. Jai sunkiau skaityti raštas. Be to, jei laiškas rašytas angliškai, tai slaugė jai paskaito, bet lietuviškai nėra kas paskaito. Ji gavusi nuo Antanetos Korens laišką rašytą angliškai, tai jai paskaitė slaugė. Jei kartais atsirastų draugų kurios jai rašytų laiškus ar atvirlaiškius, būtų gerai, kad rašytų angliškai.

Jos dabartinis adresas: Mrs. Bessie Pivilonis, Country Manor Nursing Center, 1635 E. 154 St. Dolton, Ill. 60419.

Pasisvečiavome, pasikalbėjome su miela Bessie ir pažadėjome perduoti jos labas dienas jos pažįstamiems, o ypačingai Roselando Lietuvių Moterų klubo nariams. Atsisveikinome ir grįžome į Čikagą.

Esame dekingos drg. Frank Pavidžiukui už transportaciją.

J. Urmonienė

in our publication "Tiesa".

II

We, the delegates of the Association of Lithuanian Workers (LDS) at the 25th Convention have decided to send a telegram to the President of the United States, Ronald Reagan, proposing an immediate bi-lateral nuclear weapons freeze and to destroy the present nuclear stockpile of weapons. We urge the President to make all efforts to hold meetings with other countries to bring about lasting peace.

We also urge our present Administration to put greater effort in the fight against inflation, unemployment and for retaining the benefits to our Senior Citizens.

RESOLUTIONS COMMITTEE:

Alfons Rye
Eva T. Mizara
Anthony E. Litvinas
Adeline Susnis
Julia Marazas

M. BALČAITIENĖ APLEIDO LIGONINĖ

Spaudoje buvo rašyta apie drg. Mary Balčaitienės nelaimę, kad automašinos vairuotoja pertrenkė ją einančią, ir net dvejose vietose lūžo kojos kaulas. Nežiūrint, kad jos koja įdėta į gipsą ir negali vaikščioti, bet gydytojas, remdamasis nauju potvarkiu turintiems S. S. apdraudą, patarė apleisti ligoninę. Ji dar turės laikyti koją gipse apie pora mėnesių.

Gaila drg. Marytės, kad jai tenka būti atskirtai nuo draugų ir pergyventi toks nemalonumas. Linkėtina sėkmingo pasveikimo, o drauges, ypačingai Roselando Lietuvių Moterų klubo nares ir Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos nares, prašau aplankyti ją ir suteikti savo narei malonumą. **J. Urmonienė**

LDS 2-ros apskrities konferencija ir žaidimų popietė

Primenu visoms 2-ros apskrities LDS kuopoms, kad būtinai atsiųstumėt delegaciją į kuopų atstovų konferenciją, kuri įvyks spalio 24 d., 10 val. dieną "Vilnies" salėje. Svarbu, kad juo daugiau delegatų atsilankytų ir pasitartų, kaip sėkmingiau pravesti LDS 25-to seimo tarimus.

Po konferencijos turėsime žaidimų popietę. Ją pradėsime 1 val. po pietų. Svarbu, kad juo daugiau svečių atsilankytų ir nuotaikingai praleistų laiką gražiam LDS narių būryje. Bus vertingų prizų, kurie bus teikiami geriems žaidėjams.

Lauksime svečių ir LDS narių iš visos plačios Čikagos. **J. M-nė**

Apkalbėti laikraštį liečiantys klausimai

Rugpjūčio 28 d. įvyko "Vilnies" redakcijos posėdis. Neatvykus redakcijos pirmininkei E. Bogden, posėdį atidarė sekretorė J. Marazienė. Tvarkos vedėja išrinkta P. Malinauskienė.

Finansinį raportą paskaitė redakcijos išdininke M. Kancerienė. Redakcijos raporte pasakyta, kad viskas eina tvarkingai, tik vietos žinių vedėja išsireiškė, kad nemažai žinių pateikia raštinės darbuotoja, todėl kartais žinios pasikartoja.

Buvo išsireiškimų, kad dirbanti raštinėje dalyvautų posėdyje, o jei to negalima, tai nors raštinę raportą įteiktų, kuris būtų svarstomas posėdyje.

Daug ir plačiai apdiskutuotas naujų skaitytojų gavimo vajas. S. J. Jakubka paaikšino, kad administracijos darbuotoja jau įteikusi kai kuriems vadininkams skaitytojų sąrašą.

Sekantis posėdis įvyks rugsėjo 25 d., 1 val. po pietų.

Sekr. J. Marazienė

PINELLAS PARK, FLA.

Mirus

Frank Walaitis

Reiškiame nuoširdžią gilią užuojautą žmonai Mary, sūnui Ronald ir šešioms anūkams, taipgi podukroms: Mary Brennan, Pinellas Park, Fla., Helen Herget, Miami, Fla., Josephine Seiweh, Fort Worth, Texas, ir jų šeimoms bei draugams.

LITHUANIAN SENIOR CITIZENS CLUB
VALDYBA ir NARIAI
St. Petersburg, Fla.

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Frank Petrylos

Frank Petryla mirė Čikagoje 1966 metais lapkričio 9 d. Mažai jo giminių bėra, bet kurie tebėra, ji atsimena.

Brangiems jo draugams, "Vilnies" skaitytojams ir nariams organizacijų, kurioms jis priklausė, norime priminti, kad jo nebėra gyvųjų tarpe. Esame tikri, kad jis norėjo, jog tai padarytumėm.

Frank Petryla su kuriais jis palaikė draugystę, nežiūrint jų religinių bei politinių įsitikinimų, visiems buvo patikimas draugas. Gaila, jo nebėra, liūdime jo su visais.

FRANK PETRYLOS ŠEIMA